

NORDANSTIGS
KOMMUN

Samrådsredogörelse

Översiktsplan Nordanstig 2040

Laga kraft 2024-07-23

Innehållsförteckning

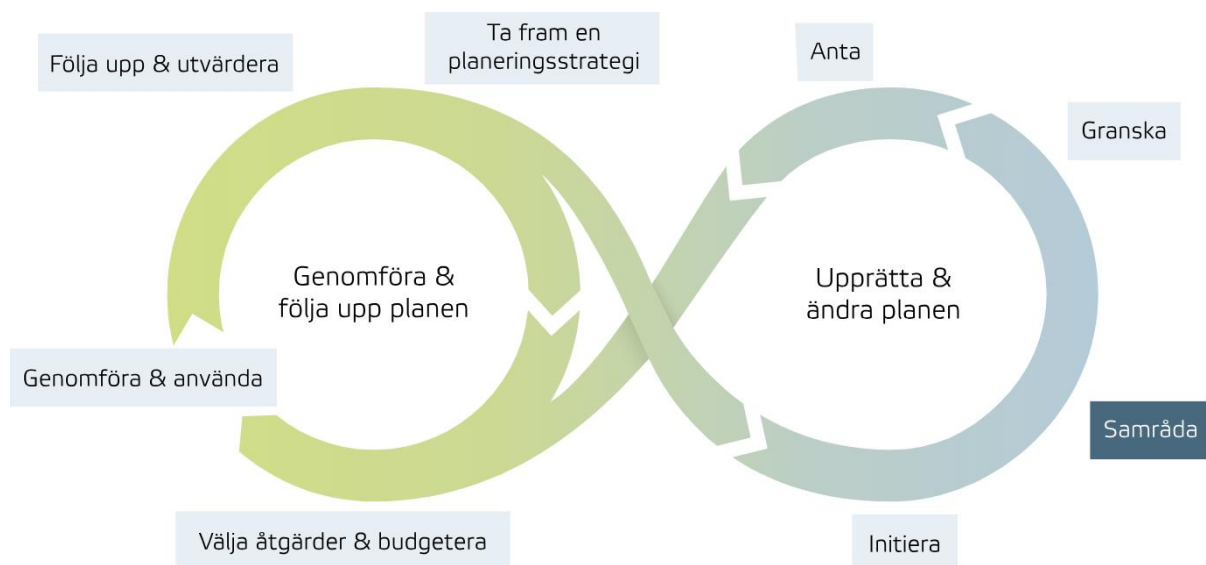
Bakgrund.....	3
Om samråd.....	3
Samråd för Nordanstigs översiktsplan.....	4
Ändringar i översiktsplanen efter samrådet.....	4
Ändringar i översiktsplanekartor.....	4
Ändringar och kompletteringar i riktlinjer för utveckling och bevarande.....	5
Nya förklarande texter och omarbetningar.....	5
Övriga ändringar.....	6
Synpunkter från myndigheter.....	6
Länsstyrelsen Gävleborg.....	6
Norrhälsinge miljökontor.....	26
Trafikverket.....	30
Lantmäteriet.....	31
Svenska kraftnät.....	31
Hudiksvalls kommun.....	33
Nordanstig Vatten AB.....	34
Sundsvalls kommun.....	38
Norrhälsinge räddningstjänst.....	39
Nordanstigs kommun – Teknik och hållbarhet.....	39
Synpunkter från företag och föreningar.....	40
Holmen.....	40
EON.....	42
Skanova.....	43
LRF Nordanstig.....	43
Synpunkter från privatpersoner.....	45
Privatperson 1.....	45
Privatperson 2.....	46
Privatperson 3.....	46
Privatperson 4.....	46
Privatperson 5.....	47
Privatperson 6.....	47
Inkomna synpunkter eller frågor vid telefontider.....	49
Privatperson 7.....	49
Privatperson 8.....	49
Svenska Kraftnät.....	49

Bakgrund

Nordanstigs kommun har haft en pågående process med att ta fram en ny översiktsplan under en längre period. Arbetet inleddes under våren 2014 då den dåvarande översiktsplanen (2004) ansågs behöva omarbetas i sin helhet. Arbetet som genomfördes då innefattade flera dialoger som resulterade i visioner och utvecklingsstrategier som arbetades in i ett förslag till samrådshandling. Under 2018 gick kommunen ut på samråd med ett förslag till "Översiktsplan 2035" som genererade många synpunkter. Men på grund av ny lagstiftning, behov av nya riktlinjer och underlag till översiktsplaneringen samt ett önskemål om ett mer tillgängligt format har ett nytt samrådsförslag utarbetats under 2022–2023.

Om samråd

Samråd är en viktig del av planprocessen för att ta fram en översiktsplan. Samrådsskedet finns som ett eget avsnitt i plan och bygglagens tredje kapitel (8 § - 11 §). Syftet med samrådet är att samla in synpunkter som kan hjälpa till att förbättra det framtagna planförslaget samtidigt som det skapas möjlighet till insyn och påverkan för kommunens invånare, föreningar, företag men även myndigheter och kringliggande kommuner. Rent formellt pågår samrådet från när den första tidiga dialogen genomförs tills att samrådsredogörelsen skrivits. Det innebär att alla dialoger som kommunen genomförde innan framtagandet av planförslaget, tillsammans med alla synpunkter som kom in under själva samrådstiden ingår som en del av samrådet.

Figur 1: Boverkets modell för planprocessen (Källa: Boverket, 2023)

Samrådsversionen av planförslaget är det första utkastet på översiktsplan. Det består av beskrivningar, riktlinjer och kartor. Utöver detta finns en miljökonsekvensbeskrivning som visar på hur utvecklingen av det som planförslaget föreslår kan påverka eller bidra till hållbar utveckling för människa och miljö. Som underlag för planförslaget finns fakta och analyser sammanställda i planeringsunderlag både i text och kartor.

I samrådsredogörelsen sammanställs alla synpunkter som inkommit under samrådet. Synpunkterna besvaras utifrån hur de har beaktats och utifrån vilka ändringar i översiktsplanen som de bidragit till.

Samråd för Nordanstigs översiktsplan

Då arbetet med översiktsplanen inleddes redan 2016 har ett stort antal dialoger hunnit genomföras i översiktsplanearbetet för Nordanstigs kommun. Det genomfördes tidiga dialoger under 2016 som innefattade olika workshops och en kringresande byggbod som fanns på platser som invånare besökte i sin vardag. Under 2019 genomfördes en kustdialog där boende, fritidshusägare och övriga intressenter fick möjlighet att lämna synpunkter om nuläget och framtiden på olika platser efter kusten. Vid det första samrådet under 2018 fick myndigheter, allmänheten och föreningar möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Ny lagstiftning resulterade i ett omtag i översiktsplanearbetet och ett nytt förslag på samrådshandling under år 2022–2023. Det nya samrådsförslaget har nu varit på samråd.

Samrådet då det konkreta samrådsförslaget till ”Översiktsplan - Nordanstig 2040”, pågick från 1 maj till och med den 31 maj 2023. Handlingen gick att ta del av på kommunens hemsida som en digital interaktiv karttjänst samt i tryckt format i kommunhuset i Bergsjö, Södra vägen 14.

Under samrådet fanns det möjlighet prata om planförslaget med representanter från kommunen. Två tillfällen med telefonter anordnades och två privatpersoner och en myndighet som hörde av sig. Frågor och synpunkter som inkom vid telefonterna finns presenterade och besvarade i slutet av denna handling.

I enlighet med Plan- och bygglagen skickades förslaget till översiktsplan till berörda myndigheter och organisationer, kringliggande kommuner, politiska partier och kommunala bolag. Alla ändringar i planförslaget, inkomna synpunkter och kommunens svar på dessa sammanfattas i den här samrådsredogörelsen.

Extra samrådsmöten har genomförts med länsstyrelsen efter den formella samrådet, med hänsyn till de synpunkter som inkommit.

Ändringar i översiktsplanen efter samrådet

Ändringar i översiktsplanekartor

I den regionala utvecklingsinriktningen görs inga ändringar eftersom den är beslutad av sex kommuner tillsammans och lyfts in i sin helhet i Nordanstigs ÖP. I den lokala utvecklingsinriktningen har endast en redaktionell justering gjorts av läget för ett punktobjekt.

En felaktig kommungräns visades i webbversionen av samrådshandlingen, vilket gjorde att det såg ut som vissa planförslag låg utanför kommungränsen. Denna har bytts ut.

När det gäller mark- och vattenanvändningen så har de mest väsentliga ändringarna gjorts i Harmånger. Eftersom kommunen efter att samrådsversionen av ÖP färdigställts valt att förordna en västlig korridor för Ostkustbanan, har den tänkta utvecklingen i Harmånger anpassats till ett nytt stationsläge samt till den beslutade nya E4-sträckningen. Vissa anpassningar har också gjorts av mark- och miljöskäl. När det gäller den stora verksamhetsyta som ligger omlott med järnvägskorridoren och E4 så ska den inte utvecklas förrän väg- och järnvägsområdena är fastlagda så att verksamhetsutvecklingen kan anpassas till detta.

I Hassela har ändringar gjorts av utvecklingsområden för handel, verksamheter och industri. Bland annat med hänsyn till ny kunskap om klimatrelaterade översvämningsrisker.

I Gryttje har industriområdets gränser justerats för att bättre passa mot möjlig utvecklingsbar yta.

Flera mindre justeringar har gjorts av utbredningen av småskalig bebyggelse, mångfunktionell bebyggelse m.m. för att bättre matcha mot LIS-områdets utbredning och för att undanta jordbruksmark, skredriskområden och andra platser som är olämpliga att bebygga.

LIS-områdena har setts över i sin helhet. Några områden som bedömts mindre angelägna har tagits bort, och flera har fått justerade gränser utifrån en helhetsbedömning om hänsynsbehov och utvecklingsmöjligheter. Ett helt nytt område har lagts till för Sindra (L14). Huvudsyftet med denna yta är att gynna utveckling av t.ex. fisketurism. Enbart den norra delen av området kan bli aktuell för bostads- eller fritidshus. De som tagits bort helt är de som i samrådsversionen var numrerade som: L7, L8, L15, L18, L20, L32 och L40.

Bland webbkartans planeringsunderlag (som alltså inte kommer att ingå i beslut om antagen översiktsplan utan finns med som stöd och information) har flera förbättringar och kompletteringar gjorts. Exempelvis har samhällsviktig verksamhet och klimatrelaterade risker relaterat till dessa platser och till viktig väginfrastruktur karterats och synliggjorts. Fler skyddade områden relaterat till natur, MSBs värmekartering, transmissionsnätet för kraftledningar m.m. har också lagts till, samt ett riksintresseområde för totalförsvaret som hade missats att länka upp.

Ändringar och kompletteringar i riktlinjer för utveckling och bevarande

I de kommunövergripande riktlinjerna har mindre kompletteringar gällande kulturmiljö, invasiva arter, multifunktionella ytor, jordbruk och hänvisningar till underlag gjorts.

Nya riktlinjer om solenergi, hänsyn till elnät, totalförsvaret och höga objekt har lagts till.

Riktlinjer för klimatrisker har bearbetats utifrån den genomförda klimatriskanalysen.

På skalnivå 1 har livsmedelsproduktionens betydelse ur beredskapsperspektiv lyfts fram för Jordbruksbygden. Kompletteringar om yrkesfisket har gjorts för Kustbygd och Hav

I beskrivningarna av tätorternas utveckling har mindre ändringar gjorts dels utifrån samrådspunkter om själva texten, dels utifrån anpassning till kartändringar och genomförd klimatriskanalys. I Hassela har behovet av fördjupade utredningar inför eventuell utveckling vid Älvåsen betonats ytterligare. I Harmånger har det gjorts lite mer omfattande justeringar med hänsyn till hur ändrade förutsättningar gällande järnvägsalternativen påverkat kartan.

Kapitlet om LIS har genomgått en omfattande bearbetning. I kapitel 5.2 har hänsynsriktlinjer om VA-frågor och översvämningsrisker lagts till. Förtydliganden kring begreppet fri passage har gjorts. I kapitel 5.3 finns nu samtliga kvarvarande LIS-områden beskrivna och kompletteringar med hänsynsriktlinjer har gjorts. Eftersom omfattande bearbetningar gjorts av områdenas utbredning avspeglar sig detta också i texterna. Redovisningen har också gjorts mer strukturerad för att tydligare svara på motiven för områdena. I kapitel 5.4 har text lagts till om behov av fortsatta avvägningar gällande VA-frågorna.

Nya förklarande texter och omarbetningar

Skalnivå 1 för mark- och vattenanvändningen har döpts om från ”pågående markanvändning” till ”övergripande markanvändning” för att förtydliga att utveckling kan ske även här, inom ramen för gällande riktlinjer.

Beskrivningarna av respektive LIS-område har lyfts över från planeringsunderlaget till själva översiktsplanen för att tydliggöra syften, huvudsaklig inriktning och behov av hänsyn för respektive område.

I kapitlet om förhållanden av väsentlig betydelse har texten om klimatrisker utvecklats med stöd av den nya klimatriskanalysen.

Två nya planeringsunderlag har tagits fram. Dels finns nu en sammanställning av kända kulturmiljövärden i en särskild underlagsrapport, dels har en översiktlig klimatriskanalys genomförts och sammanställts i en separat rapport. Resultatet av denna har inarbetats i själva översiktsplanen och påverkat både kartor, riktlinjer och andra texter.

Ett nytt analysunderlag och program för bostadsförsörjning har färdigställts för kommunen. Avvägningar har gjorts om hur detta påverkar översiktsplanen och slutsatsen har varit att planförslagets granskningsversion kan bidra väl till att uppfylla uppsatta mål för bostadsförsörjningen, utan några särskilda omarbetningar. Däremot har information om bostadsförsörjningsprogrammet lagts till.

Övriga ändringar

Utifrån synpunkter från grannkommuner och från Nordanstig Vatten har punktlistan över mellankommunala intressen justerats något.

I texten om genomförande (kapitel 7) har text om totalförsvar och VA-planering lagts till.

I övrigt har mindre ändringar av ÖP-webbens funktioner och läsbarhet gjorts. Exempelvis har teckenförklaringen i textspalten under fliken karta gjorts om från bild till text så att den ska kunna läsas bättre av personer med synnedsättning. En länk till "föregående sida" har lagts till på respektive textsida. Däremot har önskemålet om länkar mellan alla kartobjekt och texter inte kunnat tillgodoseas, då detta bedömts vara alltför resurskrävande i nuläget.

Synpunkter från myndigheter

Länsstyrelsen Gävleborg

Allmänna synpunkter

Det går inte att backa i texten i den digitala planen, i alla fall inte med läsarens dator. Det medför väldigt mycket klickande eftersom man måste "gå runt ett varv" om man vill se tidigare text. Uppdelningen gör det svårt att tillgodogöra sig allt material.

Kommunen föreslår många nya LIS-områden, vilket inte alls motsvarar det bostadsbehov som kommunen har angett i den senaste bostadsmarknadsenkäten. Generellt saknas också en mer specificerad uppdelning av bostäder och verksamheter. Länsstyrelsen bedömer att ett plangenomförande kommer att ta mycket oexploaterad mark längs kust, sjöar och vattendrag. Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen initierar en dialog om LIS-områdena med Länsstyrelsen innan granskningsskedet. Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden finns beskrivet enligt 3 kap. 10 § PBL.

Kommunen har föreslagit ett LIS-område (Harmånger) i en av Ostkustbanans utredningskorridorer. Kommunen bör, i den fortsatta planprocessen, argumentera för varför LIS-området bör ha företräde framför en eventuell lokalisering av Ostkustbanan i området.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Angående att backa i texten kan tidigare avsnitt i samrådsversionen nås genom att välja avsnitt under kapitelrubrikerna i den övre listan i den digitala versionen. Kommunen kommer att komplettera den digitala karttjänsten med en tillbakaknapp för att ytterligare underlätta läsningen. För att läsa kommunens kommentarer gällande Länsstyrelsens yttrande om LIS, se avsnittet om LIS nedan. Kommunen har efter samrådet fört ytterligare dialog med Länsstyrelsen om LIS och har därefter gjort omfattande bearbetningar av LIS-förslagen både sett till karta och text.*

Riksintressen

Riksintresset kommunikation syns inte i det digitala kartmaterialet.

Kommunen berörs av riksintressen för totalförsvarets militära del. Det gäller Stoppområde och Påverkansområde för väderradar, Hudiksvall - TM0096. Detta område riskerar framför allt att skadas av vindkraftsetableringar för nära väderradarn. En radie om 50 km utgör påverkansområde. Riksintresset för totalförsvaret (påverkansområde) saknas i kartmaterialet.

Kommunens kommentarer: *Riksintresse kommunikationer visades tillfälligt inte till följd av tekniska problem. Alla riksintressen som berör Nordanstigs kommun ska vara synliga i granskningsversionen av den digitala kartan.*

Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt ska skickas på remiss till Forsvarsmakten. Även Luftfartsverket ska remitteras gällande nya byggnadsobjekt oavsett typ som är högre än 20 meter, oavsett plats.

Ett LIS-område berör riksintresse för Kommunikationer (alternativ sträckning för framtida Ostkustbanan).

Kommunen anger att de av Energimyndighetens utpekade riksintresseområden för vindkraft bör omprövas m.h.t. konflikt med inflygningsområden. Länsstyrelsen avser att samråda med Energimyndigheten om detta.

I planhandlingarna anges att exploateringar vid Harmångersån kan få negativa konsekvenser för riksintresse naturvård, men det saknas en motivering varför exploateringen ska ges företräde framför riksintresset. I en bilaga med namn Riksintressen bedöms dock exploateringarna inte påverka riksintresse naturvård.

Planhandlingarna visar på en konflikt med riksintresse naturvård och Natura 2000 vad gäller utbyggnadsplaner vid Älvåsen. Länsstyrelsen har föreslagit en minskning av riksintresse naturvård i området. Ärendet behandlas för närvarande av Naturvårdverket. Översiktsplanen föreslår dock en större utbyggnad vilket kommer att påverka riksintresset ytterligare. Kommunen behöver, i den fortsatta planprocessen, motivera varför riksintresset ska stå tillbaka för utbyggnadsplanerna.

Kommunens kommentarer: *LIS-området som ligger inom OKB-korridoren har tagits bort då utredningen för järnvägen visar på andra förutsättningar för stationslägen än vad som framkommit tidigare. En översyn av utvecklingsförslagen i Harmångersån har gjorts. Kommunen anser inte att en begränsad och varsam utveckling vid Harmångersån innebär att det får företräde framför riksintresset, utan snarare att dessa kommer att kunna samexistera då det inte behöver innebära en negativ inverkan på riksintresset i fråga. En sådan utbyggnad måste dock ske med stor omsorg om riksintresset. För att uppmärksamma detta har risk för påverkan lyfts i miljökonsekvensbeskrivningen.*

Gällande Älvåsen ser kommunen detta som ett intressant framtida utvecklingsområde. Utveckling kommer sannolikt inte att initeras i närtid utan kan bli aktuellt på längre sikt. Inför en sådan utveckling behöver kunskapsunderlaget förbättras genom exempelvis naturvärdesinventeringar så att

det kan klargöras om utveckling kan ske utan negativ påverkan på riksintresset. Av resursskäl ser vi det som lämpligt att göra sådana utredningar först när detaljplanläggning kan bli aktuell och att utifrån detta föra fortsatt dialog om fungerande lösningar. Texten under rubriken Hassela har förtydligats gällande detta.

Miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanens genomförande inte medför någon försämring av MKN vatten eller MKN luft.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Gällande LIS-områden skulle det underlätta identifieringen om inte enbart områdesbeteckningen visas i faktarutan utan även namnet på området. Det är positivt att kommunen har definierat begreppet landsbygd i samband med utpekandet av LIS-områden. Länsstyrelsen har inga invändningar emot kommunens definition. För att uppnå effekter med ökande befolkningsunderlag och stärka befintlig service är det mer lämpligt att koncentrera LIS-områden till befintliga tätorter/bebyggelseområden som har en viss servicegrad. Det stora antalet områden och geografiska utbredningen speglar inte heller kommunens uppgivna behov av bostäder.

Kommunens kommentarer: *Kommunen kommer att lägga till namnet på LIS-området till faktarutan för att underlätta identifieringen. Justering av numreringen sker också. Kommunen har en brist på bostäder av vissa former, samtidigt som kommunen vill underlätta för utveckling i fler delar av kommunen som behöver eller kommer att behöva ett utökat befolkningsunderlag för att exempelvis upprätthålla/utveckla service. Kommunen anser inte att utpekandet av LIS-områden innebär att alla dessa kommer att utvecklas inom kommande år, däremot möjliggör det att utreda utveckling framåt på platser som anses lämpliga. Genom att erbjuda alternativa platser som kan vara attraktiva av olika skäl kanske några av dem kan locka till inflyttning och utveckling av kommunen. LIS är en väldigt liten del av kommunens bostadsförsörjningsarbete. Av markanvändningskartan framgår utvecklingsområden i tätortsnära lägen där tillväxt planeras i första hand. En översyn av LIS-områdena har dock gjorts och flera mindre tillgängliga områden har då minskats eller plockats bort.*

Kommunen behöver vara mer specifik vad gäller fördelning av bostäder respektive verksamhet inom respektive område. LIS-områden behöver också motiveras vilken typ av landsbygdsutveckling som förväntas av den planerade bebyggelsen eller verksamheten som tillkommer inom strandskyddsområde.

Kommunens kommentarer: *Kommunen ser ingen anledning till att dela upp områdena för verksamheter och bostäder, kommunens landsbygdsområden har idag ofta blandad och mångfunktionell bebyggelse och vi vill fortsätta uppmuntra det i framtiden. Däremot har vi i jämfört samrådsversionen preciserat och förtydligat syfte och motiv för de kvarvarande områdena. Där kommunen ser att det kan vara lämpligt att skapa/eller bevara möjligheten att specifikt utveckla verksamheter eller service har det formulerats i beskrivningen av området.*

Generellt saknas beskrivningar kring fri passage i de föreslagna områdena för LIS. Det finns allmänt beskrivet att den fria passagen ska vara tillräckligt stor under riktlinjer. Det är även viktigt att komplettera riktlinjerna med att fri passage behöver markeras tydligt med häck eller staket om det inte finns något annat som avskiljer.

Kommunens kommentarer: *Kommunen kompletterar planförslaget med Boverkets illustrationer och beskrivning av fri passage för att tydliggöra vad detta innebär och hur det ska hanteras i efterföljande planering. Kommunen håller inte med om att dessa aspekter behöver detaljstyras i den här delen av planeringsprocessen då det kan variera utifrån respektive fall och platsens enskilda förutsättningar. Kommunen har valt att ha fri passage som en generell riktlinje som ska gälla för alla kommunens LIS-områden vilket innebär att det inte behöver finnas i varje enskild beskrivning kring*

de olika LIS-områdena (det här återkommer i kommunens svar till Länsstyrelsens synpunkter på enskilda områden).

Länsstyrelsen anser att nya bostadshus inte ska spridas ut i strandområdet utan uppföras i ansamlingar och att 200 meter förefaller väldigt långt i många fall. När ändamålet är bostadsbebyggelse och detta behöver tillämpas kan det förtydligas för respektive föreslaget område. Det är därför olämpligt att skjuta sådan prövning till bygglovsskedet.

Kommunens kommentarer: Kommunen anser att detta hanterats under generella riktlinjer för LIS, som ska gälla oavsett LIS-område. Riktlinjens huvudsyfte är att det är av största vikt att samla bebyggelsen, 200 meter är den kritiska gränsen och kan vara aktuell i vissa specifika fall där det är lämpligt utifrån landskapsbild, topografi eller markens beskaffenhet.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget också rekommendera kommunen att införa riktlinjer om att ianspråktagande av LIS-områdena ska föregås av en detaljplaneläggning.

I planförslaget nämns att även andra områden än de föreslagna ska kunna prövas som LIS-områden. Länsstyrelsen är dock tveksam till att det kan vara lämpligt med hänsyn till att LIS-planen som arbetas fram just nu ska vara ett förslag som är framtagen med bred demokratisk bas.

Kommunens kommentarer: Kommunen ser inte att det är möjligt att kräva att alla områden ska föregås av detaljplan då förutsättningarna för de olika områdena skiljer sig så och det ibland kan bli aktuellt med en enstaka komplettering. Däremot behöver det beaktas att vissa av områdena kan komma att kräva detaljplaneläggning. Kommunen anser att det fortsatt ska finnas möjlighet att pröva fler områden för LIS så länge de uppfyller kriterierna, med anledning av att det i dessa övergripande LIS-utredningar inte går att fastställa exakt vilka områden som är av intresse för landsbygdsutveckling i framtiden.

Kommunens generella kommentarer, som rör alla enskilda LIS-områden:

- Fri passage hanteras i de generella riktlinjerna och kommer inte att hanteras för enskilda områden eftersom vi medvetet undviker upprepningar, riktlinjen som gäller generellt har dock utvecklats och försetts med Boverkets illustration i efterföljande utvecklande text.
- Närhet till kringliggande bebyggelse och väginfrastruktur hanteras i de generella riktlinjerna och kommer därför inte att hanteras för enskilda områden.
- Kommunen har inte exkluderat alla uddar ur LIS-områdena, men flera anpassningar av ytornas utbredning har gjorts. Dessutom kompletteras med en generell riktlinje: Uddar kan ha särskilda landskaps- och naturvärden som behöver beaktas.

Kommunens kommentarer gällande enskilda LIS-områden:

I tabellen nedan avser den första kolumnen ”nr” samrådshandlingens numrering och kolumnen ”nytt nr” avser granskningshandlingen, för att underlätta jämförelser. Här sammanfattas länsstyrelsens synpunkter och hur områdena hanterats vidare. Förutom de åtgärder som nämns i tabellen så har områdena generellt i ÖP försetts med en utförligare beskrivning och hänsynsriktlinjer.

Nr	LIS-område	Synpunkt	Nytt Nr	Åtgärd med kommentar
1	Hassela Norrtjärnen	Fri passage ned mot strandlinje behöver beskrivas samt hur strandområde fortfarande kan hållas tillgängliga för allmänheten.	1	Har ritats om - utan områden för ras och skred samt uddar, samt en förlängning av området i nordväst. I övrigt se generella kommentarer.

2,3	Franshammar	Framför allt är L3 ett långsmalt område. Det är lite bebyggelse i de föreslagna områdena och det behöver beskrivas närmare hur naturmark bibehålls i området samt med fri passage mot strandlinje så att strandområde fortfarande kan hållas tillgängliga för allmänheten. Det är viktigt att nya bostäder förläggs i närheten till befintlig bebyggelse och i anslutning till befintlig väg.	2	Har ritats om - utan områden för ras och skred samt uddar, <i>I övrigt se generella kommentarer.</i>
4	Viggjärn	Ändamålet för LIS-området är stugby/camping som komplement till Hassela Sportcenter. Finns en stig runt sjön som behöver beaktas. Området kan vara lämpligt för utveckling av stugby/camping.	3	Har ritats om för att ta med vattenområdet och enbart delar som är inom strandskyddat område.
5	Sjösveden	Ändamålet är utvecklingsområde för bostäder/fritidshus alternativt stugverksamhet. Svårt att göra en bedömning när ändamålet både gäller bostäder alternativt stugverksamhet då dessa olika typer har olika hemfridszon. Det behöver förtydligas hur ändamålet för utveckling samt hur fri passage är tänkt att utformas.	4	Har ritats om för att inkludera befintlig bebyggelse och hålla sig närmare befintlig väginfrastruktur. <i>Kommunen anser fortsatt att hemfridszonen kommer att behöva beaktas i efterföljande planering. Beroende på vilken typ av utveckling som blir kommer det att påverka exploateringsgraden.</i>
6	Halls	Är ett långsmalt område mot strandlinjen mot Hasselsjön, med ändamål bostäder. Länsstyrelsen bedömer att största delen av området är för smalt för att rymma fri passage, bostadstomt och samt, med hänsyn till buller och risk, tillräckligt med avstånd till vägen. Det är viktigt att nya bostäder förläggs i närhet till befintlig bebyggelse.	5	Området har delats i två ytor för att visa på att de smalaste delarna inte ska exploateras samt fungera som gröna släpp.
7	Mörtsjön, Mjöludden	Området angränsar till befintlig bebyggelse och det är viktigt att tänka på att nya bostäder behöver förläggas i närheten av befintlig bebyggelse. Det behövs ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.	X	Borttaget
8	Knoppe	Det behövas beskrivas hur fria passager ned mot strandlinjen kommer att behållas. I tidigare	X	Borttaget

		yttrande har Länsstyrelsen påpekat att en del jordbruksmark och biotopskyddade diken finns. Det behövs ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.		
9	Gränsfors	Det bör beskrivas närmare varför kommunen tycker att mer verksamheter i området behövs och viktigt utifrån ett LIS-område. Det blir även otydligt när LIS-området föreslås både för verksamheter och bostäder vilket ändamål som LIS-området är tänkt att ha. Det är viktigt att redovisa fördelningen mellan bostäder och verksamheter.	6	Har ritats om för att inkludera befintlig bebyggelse och verksamheter. Jordbruksmarken har i stora drag exkluderats och området dragits ut i norr mot Krusbacka efter befintlig väginfrastruktur. <i>Det är ett populärt område med god företagskultur som ska ges möjlighet att utvecklas med fler verksamheter som stärker platsen som besöksmål. Kommunen ser inte varför inte bostäder och verksamheter ska kunna samspela på platsen Gränsfors. Det är så den övriga bebyggelsestrukturen ser ut.</i>
10	Gnarpsån, Rödsbacken	Som Länsstyrelsen förstår underlaget handlar förslaget om två separata områden, ett förslaget område utmed Gnarpån och ett vid Rödsbacken utmed vattendrag. Det saknas karta för det senare området. I området finns även jordbruksmark. Det finns behov av ett tydligare resonemang.	7	Har ritats om – dels för att flyttas bort från akksamhetsområdet för ras och skred samt jordbruksmark och dels för att enbart innefatta strandskyddat område. Fått namnet Gnarpån.
11	Kyrkbyån	Kommunen beskriver själva att det föreslagna området ligger inom jordbruksmark men med bedömning att marken har ett lågt produktionsvärde. Länsstyrelsen har tidigare haft synpunkter att det kommer ta jordbruksmark i anspråk och att det berör en ängs- och hagmarksinventerad mark (fuktängstrandbete). Behöver beskrivas hur allmänheten får fortsatt tillgång till området samt hur fri passage kan utformas.	8	Har ritats om –för att flyttas bort från akksamhetsområdet för ras och skred. <i>Området är inom ett så strategiskt viktigt läge för kommunen, med närhet av tätortens kärna, transportinfrastruktur och inramat av både bostadsbebyggelse och verksamheter att det anses lämpligare att möjliggöra utveckling i området och bevara andra platser orörda.</i>
12	Bergsjöviken	Länsstyrelsen har haft tidigare synpunkter att detta område ligger inom bevarandeplan för odlingslandskapet centrala Bergsjöbygden. Det är viktigt utifrån strandskydd att områdets värden utifrån friluftsliv bevaras. Bedömningen är att det kommer bli svårt att få plats med bostadsbyggnader inom	9	<i>Kommunen ser det som möjligt att utveckling av bostäder eller enklare verksamheter (restaurang, kiosk, uthyrning) i mindre omfattning skulle kunna få plats inom området samtidigt som delar av området bevaras för allmänhetens tillgänglighet. Området är inom ett strategiskt viktigt läge för kommunen, i närhet av tätortens kärna, med</i>

		strandskydd och samtidigt bevara området för allmänhetens tillträde. Resonemang om detta kan utvecklas i den fortsatta processen.		<i>småbåtshamn, badplats och som besöksmål där delar av området behöver prioriteras för utveckling. Däremot kommer utformningen av området ske med varsamhet för att hålla de öppna utblickarna mot vattenområdet.</i>
13	Rotprick	Det står inte beskrivet ändamålet men Länsstyrelsen antar att det är bostäder. För att kunna förlägga nya bostäder där enligt kommunens kriterier så ska de förläggas i närheten till befintlig bebyggelse. Området är idag oexploaterat. Länsstyrelsen har haft tidigare synpunkter att området ligger på jordbruksmark och ingår i samma bevarandeplan som Bergsjöviken L12. Planen behöver beskrivas hur allmänheten får fortsatt tillgång till strandområdet samt hur fri passage ska utformas.	10	Ritats om för att minimera mängden jordbruksmark inom området samt undvika fornlämning.
14	Sagaliden, Sågviken	Enligt underlaget är området avsett för camping och tillhörande lämpliga anläggningar som förstärker friluftsmöjligheter. Det finns stigar i området som bör beaktas. Länsstyrelsen ser det positivt att området är tänkt att utvecklas med ändamål för friluftslivet.	11	Området har ritats om för att innefatta befintlig campingverksamhet, området närmast vattnet har exkluderats för att visa på tillgänglighet till vattenområdet.
15	Västra Trösten	Ligger in naturvårdsprogrammet klass 2, Tröstenområdet samt med en närliggande ängs- och betesmarksinventering. En eventuell småbåtshamn kommer att behöva utredas. Det föreslagna området är oexploaterat idag. I beskrivningen i Naturvårdsprogrammet anges att ”Tröstenområdet bör skyddas mot ingrepp som inverkar störande på landskapsbild och flora (exempelvis nybebyggelse och igenplantering av odlad mark)”. Det behövs ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.	X	Tagits bort.
16	Bredåker, Edsäng	Även detta föreslagna område ligger inom naturvårdsprogrammet klass 2,	12	Området har ritats om för att exkludera uddar och knyta an till befintlig detaljplan. Får enbart namnet Bredåker. <i>Området är en del</i>

		Tröstenområdet (se ovan). Kommunen behöver beskriva hur bevarande av naturmark och hur allmänheten ska få fortsatt tillgång till strandlinjen. Även är det viktigt att uddar bevaras och inte exploateras. Länsstyrelsen har även tidigare haft synpunkt om att detta område bör ha en rejäl zon avsättas som fri passage för allmänheten/friluftslivets ändamål. Det behövs också ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.		<i>av Tröstenområdet som är utpekad i naturvårdsprogrammet från 1997. Kommunen anser inte att komplettering av mer bebyggelse intill den befintliga bebyggelsen och vägen kommer att påverka värdena på platsen negativt.</i>
17	Lunde	Det behövs en tydligare specificering om hur kommunen vill utveckla området. Det är ett långt område med lite bebyggelse, så det behöver tydliggöras och ifall bostäder är tänkt att förläggas här behöver de förläggas i närheten av befintlig bebyggelse. Det behöver även beskrivas närmare hur allmänheten ska få fortsatt tillgång till strandområde samt hur fri passage kan utformas. Vidare behövs ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.	13	Området har minskats ned för att innefatta de delar som är närmast väginfrastrukturen mellan Bergsjö och Jättendal för att i ett första steg bidra till fortsatt hållbar utveckling av befintliga strukturer.
18	Hällan	Jättendalssjön är inom våtmarksinventering klass 3. Länsstyrelsen har den tidigare ÖP-processen varit tveksam gällande lämplighet som LIS-område. Kommunen har bedömt att det föreslagna området är lämpligt för bostäder, fritidshus eller camping. Det behövs en tydligare specificering om hur kommunen vill utveckla området.	X	Tagits bort på grund av att stora delar av området inte var inom strandskyddet.
19	Rösta	Ny bostadsbebyggelse behöver förläggas i närheten av befintlig bebyggelse men det behöver tydliggöras hur allmänheten får fortsatt tillgång till strandområden samt hur fria passager kan utformas. Det behövs också ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.	14	Rita om för att täcka de södra delarna kring kanalen för att möjliggöra besöksnärlings- och rekreationsutveckling. Minskat området kraftigt i de norra delarna, de som är kvar kan utvecklas bostäder på. Kallas i nya versionen Sindran.
20	Hammaren	Länsstyrelsen saknar ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller	X	Tagits bort.

		kriterierna. Länsstyrelsen har även tidigare haft synpunkter att området berör delvis jordbruksmark.		
21	Bringsta, Edsäter	Det föreslagna området är inom riksintresse naturvård. Bebyggelse saknas idag i området. Området ligger också inom riksintresse kommunikationer, Ostkustbanan. Ny bebyggelse behöver förläggas i närheten av befintlig bebyggelse men det behöver tydliggöras hur allmänheten får fortsatt tillgång till strandområden samt hur fria passager kan utformas.	15	Ritas om till två LIS-områden kring Harmångersån. En zon på cirka 50 meter lämnas som buffer för att skydda riksintresset och göra området tillgängligt för allmänheten. Byter namn till Harmångers tätort.
22	Sågtäkten, Transkärsviken	Området som pekas ut går in i Hudiksvalls kommun, vilket måste justeras. Länsstyrelsen ser fördelar med att området begränsas av den väg som går utmed strandlinjen. Det behövs dock ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.	16	Ritas om lite grann för att passas in bättre till strandskyddet. <i>Det utpekade LIS-området ligger inom Nordanstigs kommun däremot ligger det precis på gränsen till Hudiksvalls kommun. Kommunen ser däremot att kartlagret som visar på kommungränsen inte stämmer och har redigerat denna till granskning.</i>
23	Långviken, Klubben	Nya bostäder i denna del kan vara lämpliga i anslutning till befintlig bebyggelse. Dessa bör då även förläggas i anslutning till vägen och på avstånd från den led som löper längs stranden i området. Länsstyrelsen bedömer dock att udden Klubben är mindre lämplig då uddar och öar bör undantas som LIS-område.	17	Området ritas om för att exkludera Klubbenområdet, det är tänkt som tillgängligt för rekreation och friluftsliv, men behöver inte vara LIS-område. <i>Kommunen håller med Länsstyrelsen om att bostadsutveckling i huvudsak bör genomföras kring väg och befintlig bebyggelse i enlighet med riktlinjerna för LIS</i>
24	Skutviken	Området föreslås att utvecklas för besökare utifrån besöksnäringen eller friluftslivet. Länsstyrelsen har inga invändningar mot den typen av utveckling i området. Länsstyrelsen vill dock lyfta att området angränsar till Riksintresse naturvård och utvidgat strandskydd 300 m i öster men också ingår i ett objekt som är av intresse för naturskydd.	18	Har ritats om för att inkludera befintlig bebyggelse. <i>Kommunen anser inte att en försiktig utveckling för besökare kring befintlig bebyggelse skulle påverka riksintresset eller objekt för naturskydd negativt.</i>
25	Strömsbruk	Det föreslagna området ligger inom riksintresse naturvård. Länsstyrelsen bedömer att området är möjligt för utveckling av tex. fiskecamp, mindre stugområde, camping. Dock behöver vattendraget	19	Området har ritats om litegrann för att exkludera ytan närmast ån. Men även för att ansluta befintlig bebyggelse.

		respekteras och den fria passagen säkerställas		
26	Tallbo	Området ligger inom riksintresse för naturvård. Begränsad ny bostadsbebyggelse kan vara möjlig om de förläggs i närheten av befintlig bebyggelse.	20	Området har ritats om litegrann för att knyta an till befintlig bebyggelse.
27	Tillsjötjärnen	Det ligger inom naturvårdsprogrammet Harmångersån med Harsjön klass 1 samt inom riksintresse naturvård. Länsstyrelsen har i tidigare yttrande haft synpunkter att udden bör undantas från bebyggelse. Det är inte klargjort om området används som friluftsområde. Detta kan tydliggöras i den fortsatta processen.	21	Området har ritats om för att exkludera udden men inkludera motsatt sida vattendraget där det redan är i anspråkstaget.
28	Stocka	I området pågår också detaljplanearbete som föreslår ungefär samma markanvändning. Området används delvis för det ändamålet som avses för området. Det är dock viktigt att förtydliga en ungefärlig fördelning av verksamheter mm och bostäder.	22	Har ritats om för att passa befintlig plan.
29	Morängsviken	Planen medger bostäder och området finns med i gällande LIS-plan. Det föreslagna området har befintlig bebyggelse i området och det borde vara möjligt att förlägga bebyggelse i närheten av den befintliga. Länsstyrelsen anser dock att gällande synpunkter i granskningsyttrandet för den befintliga LIS-planen fortfarande är aktuella.	23	Ingen ändring.
30	Lönnångersfjärden	Det finns gles bebyggelse i det föreslagna området idag. Området har dock höga marina värden vilket kräver hänsyn. Området ingår också i ett objekt som är av intresse för naturskydd. Delar av området kan vara lämpligt för att utveckla turismverksamheten men Länsstyrelsen är tveksam till en ökad bostadsbebyggelse inom strandskydds-området. Det behövs ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.	24	Området har minskats ned för att innefatta där det redan finns en viss bebyggelse eller väginfrastruktur.

31	Vitskatsudden, Koffsan	Området har ett högt marint värde och angränsar även mot riksintresse för naturvård. Området har idag liten bebyggelse. Länsstyrelsen är tveksam till bostadsexploatering i området. Det behövs ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna. Hänsyn behöver även tas till de höga marina värdena men också hur fria passager mot strandlinjen kan behållas samt hur naturmark bevaras.	25	Har minskats ned för att i huvudsak innefatta områden kring befintlig bebyggelse. Heter nu enbart Koffsand.
32	Mellanfjärden,	Planen medger bostäder och finns med i gällande LIS-plan. Länsstyrelsen anser att det blir problematiskt att planera för en stor mängd bostäder samtidigt som VA-systemet medger endast ett fåtal inkopplingar på VA-systemet.	26	Har minskats ned för att i huvudsak innefatta strandskyddat område. <i>Kommunen håller med Länsstyrelsen och kommer att fortsätta utreda frågan om det blir tal om en stor mängd bostäder.</i>
33	Grönviken	Planen medger bostäder och finns med i gällande LIS-plan. Länsstyrelsen anser att det blir problematiskt att planera för en stor mängd bostäder samtidigt som VA-systemet medger endast ett fåtal inkopplingar på VA-systemet.	X	Borttaget
34	Sörfjärden	Planen medger bostäder och verksamheter. Områdena finns i gällande LIS-plan. Länsstyrelsen anser dock att användningsområden behöver specificeras då inriktningen på Klasudden, Varpsand har ändrats.	27	Heter nu Varpsand.
35	Sörfjärden		28	Heter nu Klasudden. Har ritats om för att enbart innefatta förtätningsåtgärder kring befintlig bebyggelse. Området har dragits in i Sörfjärdens bykärna för att underlätta för utveckling av enklare handel eller mötesplatser.
36	Sörfjärden		29	Heter nu Stenudden. Området har ritats om för att innefatta ytan ner till vatteområdet.

37	Norrå	Det finns befintlig bebyggelse idag. Det är därför lämpligt att ny bostadsbebyggelse förläggs i anslutning av befintlig. Det behöver även beskrivas närmare med passager ned till vatten och att passage bibehålls till strandlinjen för ny bebyggelse. Hänsyn behöver tas till fågelskyddsområdet som nämns i planhandlingarna. Det behövs ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.	30	Har ritats om för att exkludera udden och inkludera befintlig bebyggelse.
38	Lortvarpet	Öster om det förslagna området ligger Klackuddens naturreservat. Länsstyrelsen har i tidigare yttrande haft synpunkt att det är olämpligt att lägga bostäder nära ett naturreservat. Kustleden löper genom området ut mot Klackudden, och det vore olämpligt med bebyggelse i närheten av denna. Området är idag oexploaterat och omfattas inte av detaljplan. Det finns dock detaljplanelagt område i angränsning i söder. Planen anger också att området är viktigt för friluftslivet. Länsstyrelsen bedömer att området därför är olämpligt för LIS-ändamål.	31	Området har avgränsats om och försetts med tydligare beskrivning och hänsynsriktlinjer.
39	Ragnvaldnäset	Det föreslagna området är ett långsmalt område utmed kustlinjen. Det behövs ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.	32	Området har ritats om för att i huvudsak innefatta redan bebyggda områden.
40	Sundudden	Det föreslagna området ligger bredvid detaljplanelagt område men det förslagna LIS-området i sig är oexploaterat. Området bör inte exploateras ända ut mot Sundudden. Det behövs ett utförligare resonemang om hur förslaget område uppfyller kriterierna.	X	Borttaget
41, 42	Bosjön, Långviken	Vid Bojön finns befintliga detaljplaner som medger bostadsbebyggelse. Viktigt att ny bostadsbebyggelse förläggs till befintlig samt att passager ned mot strandlinje bibehålls. Långviksområdet är långsmalt och oexploaterat. Området föreslås för ny	33	Heter nu Årsskogen och har ritats om för att innefatta båda områden i ett stråk.

		bostadsbebyggelse. Det behöver beskrivas närmare hur passager ned mot strandlinje och naturmark i bibehålls. LIS-området bör begränsas till befintlig bebyggelse samt till området närmast vägen.		
--	--	---	--	--

Hälsa och säkerhet

Risken och hanteringen av potentiellt förorenade områden är väl beskrivet i miljökonsekvensbeskrivningen. I texten står dock att en inventering av nuläget har gjorts med hjälp av EBH-portalerna. Det som menas är troligtvis Geodatakatalogen eller Planeringskatalogen.

I planförslaget hänvisas till regionens vägledning, vilket kan rättas till. Det är länsstyrelserna i Gävleborg och Västernorrland som har gjort vägledningen. Kommunen bör också presentera riskhanteringsavståndet i kartmaterialet för att tydliggöra var det kan finnas risk för intressekonflikter mellan utvecklingsintentioner och farligt godstransporterna.

Planförslaget bör tydliggöra var det finns farliga anläggningar som SEVESO-anläggningar och andra farliga verksamheter som kan begränsa utvecklingsmöjligheten i närområdet.

Länsstyrelsen anser att det hade varit en fördel om kommunen hade gjort en bullerkartläggning i samband med översiktsplanarbetet.

Kommunens kommentarer: *Planförslaget hänvisning till regionens vägledning kommer att ändras till Länsstyrelsernas. Vi har använt länsstyrelsernas karttjänst "EBH-kartan" som underlag gällande förorenade områden. Översiktsplanens planeringsunderlag kommer att kompletteras allt eftersom nya underlag av vikt för den strategiska planeringen tas fram av myndigheter eller kommunen själv, det innefattar exempelvis att redovisa Seveso anläggningar och vilka platser som kan vara mer påverkade av buller. Då de stora bullerkällorna; väg E4 och Ostkustbanan, kommer att dras i delvis ny sträckning inom några år är det mindre strategiskt att göra en kommunövergripande bullerkartering i nuläget. Planförslaget har styrande riktlinjer om hur dessa risker ska hanteras i den fortsatta planeringen.*

Det är positivt att klimatförändringarnas risker tas upp i denna plan och att i det fortsatta arbetet tas fram tydliga riktlinjer och underlag för att motverka de risker som klimatförändringarna kan orsaka. Generellt saknar Länsstyrelsen en beskrivning om hur kommunen förhåller sig till nationella mål, regionala strategier samt handlingsplaner som är relevanta för kommunens klimatanpassning. Under planeringsunderlaget saknas Länsstyrelsens regionala underlag Grön infrastruktur, värdeutrakter och handlingsplan.

Kommunens kommentarer: *Planeringsunderlaget kompletteras med tydligare presentationer av nationella mål, strategier och handlingsplaner som rör klimatanpassning/förändrat klimat. I planeringsunderlaget på sidan 23 hänvisar kommunen till Länsstyrelsens underlag om grön infrastruktur och värdeutrakter, det finns även med kartutsnitt från karttjänsten. Kommunen kompletterar det digitala planeringsunderlaget med de kartlager som finns tillgängliga att hämta hem, resterande hänvisas till Länsstyrelsens tjänst.*

Det skulle behövas tydligare riktlinjer för den fortsatta planeringen som exempel vilken klimatfaktor för nederbörd som ska användas och vilka underlag som behövs för det fortsatta arbetet. Det behövs även strategier för att skydda och identifiera områden där risker finns. Men här saknas behovet av att utreda eventuella riskområden som inte är kända eller där mer detaljerade undersökningar behövs.

Riktlinjer är satta för nya byggnader till högsta högvattennivå på +2,40m och samhällsviktig verksamhet på 2,7m. Det saknas dock en motivering och förklaring till varför dessa nivåer är satta. Länsstyrelsen saknar även beskrivning eller identifiering av befintlig bebyggelse kring kusten som kan drabbas vid framtida havsnivåhöjningar. Det är också viktigt att redovisa eventuella särskilt skyddsvärda miljötyper vid kusten som kan behöva retirera inåt land när havet stiger.

Kommunens kommentarer: *Den valda höjdsättningen baseras på Sundsvalls kommuns framtagna riktlinje i sitt översiktsplanearbete, då Nordanstig har liknande förutsättningar ansågs det lämpligt att utgå ifrån även för Nordanstig. Inför granskningsversionen av översiktsplanen har kommunen gjort en kompletterande översiktlig studie av klimatrelaterade risker, som även innefattat bedömning av risker kopplat till framtida havsnivåer. Som grund för bedömningen har framtida medelvattenstånd för Sveriges kust för århundradets slut (år 2100) använts utifrån underlag från SMHI. Underlaget motsvarar en havsnivåökning år 2100 inklusive landhöjningseffekt. Underlaget som användes var framtaget av SMHI och är ett underlag som innehåller framtida medelvattenstånd för Sveriges kust för mitten av seklet (år 2050) och århundradets (2100) är beräknade för tre olika klimatscenarier. GIS-lager för de beräknade medelvattenstånden är framtagna och visar strandlinjens placering i medeltal. Lagren är baserade på projektioner från IPCC:s specialrapport Havet och kryosfären i ett förändrat klimat (SROCC) som beslutades i september 2019. I lagren finns medianvärdet samt den övre och nedre gränsen för det sannolika intervallet för projicerade havsnivåhöjningar under tre olika utsläppsscenarioer: RCP2,6, RCP4,5 och RCP8,5. Med denna analys som grund har vissa LIS- och utvecklingsområden setts över, tagits bort eller försetts med hänsynsriktlinjer. Analysen har också visat att den valda höjdsättningen i ovan nämnda riktlinje är rimlig för Nordanstigs kommun. Textdokumentet kompletteras med kartutsnitt över vilka bebyggda områden som särskilt kommer att påverkas. Då kusten inte är flack utgår kommunen från att havshöjningen inte kommer att ta stora landområden i anspråk. Det är även av vikt att beakta att landhöjningen kommer att fortsätta ta ut havsnivåhöjningen i kommunen under minst 50 år till.*

I detaljplaneringen bör riskanalys grundas på senast tillgängliga kunskap. Planhandlingen bör kompletteras med tydligare rekommendationer eller riktlinjer för hur hänsyn till geologin och markmiljön ska hanteras inom detaljplanering och lovgivning. Kommunen bör lyfta att naturbaserade lösningar och multifunktionella ytor ska eftersträvas.

Kommunens kommentarer: *Översiktsplanens planeringsunderlag har kompletterats med en översiktlig klimatriskanalys som grundar sig på tillgänglig kunskap. Bland annat följande riktlinje har lagts till: "Geotekniska undersökningar bör alltid utföras inför exploatering för att kontrollera jordart, sättningar och stabilitet, om denna kunskap inte redan finns för aktuell plats. Extra kontroll bör utföras inom de utpekade aktsamhetsområdena. Var uppmärksam på sprickor i jord som kan uppkomma nära slänter och lutande trädstammar i eller kring slänter." Riktlinjer som berör mångfunktionella ytor och naturbaserade lösningar finns redan men har kompletterats lite ytterligare.*

Kommunen behöver identifiera översvämningskänsliga områden samt om det finns planer på dagvattenstrategi/handlingsplan och skyfallskartering eller grön/blå planer. I planeringsunderlaget saknas Länsstyrelsens lågpunktskartering för Gnarp och Bergsjö. Det är positivt att det under riktlinjer anges att samhällsviktiga funktioner ska anpassas till ökad förekomst av värmeböljor genom att arbeta med naturens egna förutsättningar genom att bevara och utveckla grönstrukturer. Här skulle det vara fördelaktigt om områden med risk för värmeeffekter identifieras.

Kommunens kommentarer: *Kommunen har inga planer på att ta fram en klimatanpassningsplan eller grön/blå plan just nu, däremot finns det ambitioner att ta fram bättre underlag för efterföljande planering, exempelvis en skyfallskartering på sikt. Planeringsunderlaget har kompletterats med en övergripande studie av översvämnning, ras och skred som kan vara klimatrelaterat. I denna studie har Länsstyrelsens lågpunktskartering för Gnarp och Bergsjö vägts in, liksom egna beräkningar med stöd*

av Scalgo Live. Resultatet har utgjort grund för bearbetningar av planförslaget så att riskområden har undvikits alternativt hänsynstexter lagts till för de berörda utvecklingsområdena. Planeringsunderlaget kompletteras med MSB värmekartering som en grund för det fortsatta arbetet med att motverka negativa risker av exempelvis värmeöar. MSBs kartering från åren 2017-2022 visar dock inte på några påtagliga värmeöar inom Nordanstigs kommun.

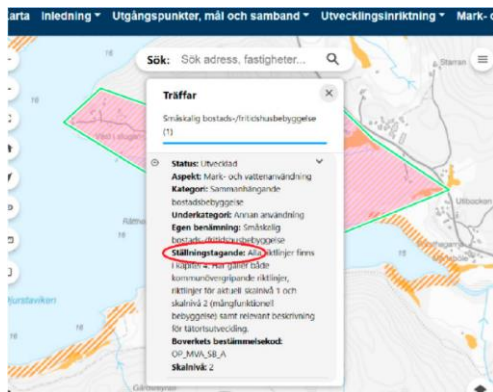
Översiktsplanen bör kompletteras med en beskrivning av vad ras och skred är samt hur klimatförändringen kan komma att påverka risken. Översiktsplanen bör också kompletteras med en beskrivning av vad erosion vid vattendrag, kust och sjöar innebär för mark och vattenanvändningen. Områden med betydande förutsättningar för erosion bör redovisas i kartan. Inom kommunen finns ett flertal branta sluttningar där bergslänter eller jordslänter med block kan vara instabila. Det är därför viktigt att kommunen i översiktsplanen på en översiktlig nivå beskriver hur denna geotekniska säkerhetsfråga påverkar markens byggbarhet.

Planen bör inkludera befintlig bebyggelse och vegetation, parker och andra grönområden i ställningstagandet. Ett ställningstagande för hantering av geotekniska säkerhetsfrågor bör bland annat innehålla:

- Områden som inte är lämpliga att bebygga eller som kräver geotekniska undersökningar
- Områden som är prioriterade för skyddsåtgärder
- Områden där befintligt planeringsunderlag inte är tillräckligt utan det kommer krävas vidare utredningar i kommande detaljplaner eller lovärenden
- Hur risken för skador på den byggda miljön till följd av ras, skred och erosion ska minska eller upphöra.
- Behov av mellankommunal samordning
- Strategier för hur kustområden kan anpassas till stigande havsnivåer
- Identifiera områden lämpliga för att hantera som planprogram eller med områdesbestämmelser

Kommunens kommentarer: *Ras, skred och erosion samt områden där detta är en särskilt stor risk finns redovisade i planeringsunderlaget. Underlaget har kompletterats med ytterligare studier av tillgängliga kartunderlag och tolkningar av dessa. En översiktlig klimatriskanalys har lagts till planeringsunderlaget. Planförslaget har riktlinjer om hur dessa risker ska hanteras även i förhållande till ett förändrat klimat. Mellankommunala frågor har analyserats innan samrådet och inga nya sådana har framkommit av samrådsyttrandena. Den klimatrelaterade fråga som bedöms vara relevant är kontinuerligt kunskapsutbyte med grannkommunerna och regionen. Detta framgår redan av planförslaget. Se även kommentarer ovan gällande riktlinjer för klimatrelaterade risker.*

I den digitala versionen av översiktsplanen är det möjligt att kombinera risklager med planerad markanvändning vilket är mycket bra. För att ytterligare öka läsbarheten rekommenderas att hänvisningar till kommunala riktlinjer länkas för att läsaren snabbt ska navigera rätt, se bild nedan som exempel.

Kommunens kommentarer: *Vi har av resursskäl avstått från att lägga in länkar till de olika delavsnitten, trots att det är en god idé som övervägts. Kommunen bedömer att det går tillräckligt bra att nå texterna via rubrikmenyn upptill i den digitala översiktsplanen.*

Vattenförsörjning

Länsstyrelsen kan inte finna att planen har tagit hänsyn till VA-planen när de pekat ut lämpliga utvecklingsområden. Det kan vara lämpligt att ändra ordet *älvar* till något mer anpassat för Nordanstigs kommun.

Kommunens kommentarer: *Översiktsplanen baserats inte på befintlig VA-plan, då den är inaktuell och behöver revideras. VA-frågor har istället hanterats via dialog med berörda inom kommunen och VA-bolaget. Det finns ett beslut att VA-planen ska revideras och då är planen att den delvis ska beakta förslaget på översiktsplan. Den regionala utvecklingsinriktningen är framtagen tillsammans med Sundsvallsregionens kommuner där alla kommuner antar handlingen i sin översiktsplan, handlingen kan därför inte ändras i sina formuleringar för en enskild kommun, ordet *älvar* syftar på andra kommuner.*

På sid 12 framförs:

” Vi är rädda om den unika tillgången på naturligt rent vatten i våra älvar. Med utgångspunkt i regionala och lokala vattenförsörjningsplaner låter vi skyddet av vårt dricksvatten väga tyngre än andra markanvändningsintressen.” Det är ett viktigt ställningstagande, men Länsstyrelsen kan inte riktigt se hur det säkerställs eller beaktas i planförslaget.

På sidan 17 i planeringsunderlaget rubriken Vattenförsörjning står det att Länsstyrelsen Västernorrland är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden vilket givetvis inte stämmer. På sidan 53 i samma dokument finns en korrekt sammanställning av Miljö- och räddningsnämndens respektive Länsstyrelsen Gävleborgs tillsynsansvar. Stycket på sidan 17 behöver därför korrigeras och ses över som helhet.

Kommunens kommentarer: *Texten som är hämtad ur den regionala utvecklingsinriktningen gäller på ett mer övergripande plan. Nordanstig och Sundsvall samverkar för att säkerställa vattenförsörjningen på ett bra sätt, bland annat i gemensamma bolag. Kommunen har utifrån relevant underlag enbart pekat ut utveckling där man på en övergripande nivå kan utesluta att utvecklingen påverkar dricksvattenförsörjningen negativt. Efterföljande planering ska fortsatt verka för detta på en mer detaljerad nivå. Nordanstig ska även tillsammans med Nordanstigs vatten och ordinarie verksamheter se till att dricksvattenförsörjningen säkras. Kommunen har påbörjat förberedelser för att ta fram en kommunal vattentjänstplan. I planeringsunderlaget på sidan 17 kommer texten omarbetas i enlighet med ovanstående synpunkt.*

Bostadsförsörjning

Översiktsplanen refererar till kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning vid ett flertal tillfällen. Det är angeläget att riktlinjerna färdigställs inom tidsramen för översiktsplanen eftersom frågan om bostadsförsörjning hänvisar till riktlinjerna på ett flertal ställen i plandokumentet. Översiktsplanen bör ta ställning till vilka upplåtelseformer som behövs och vilka behov som finns. Nordanstigs kommun har i årets bostadsmarknadsenkät bedömt att kommunen har underskott på bostäder i kommunens samtliga delar. Det är därför viktigt att den frågan behandlas i översiktsplanen och orsaken till det.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun har nu hunnit färdigställa ett aktuellt analysunderlag samt ett nytt bostadsförsörjningsprogram. Analysunderlaget visar att det finns behov av kompletteringar inom vissa delar av bostadsbeståndet, samt att det finns osäkerheter kring tillväxt i övrigt som kan påverkas i positiv riktning om kommunen kan erbjuda bostäder som är attraktiva för exempelvis inflyttare kopplat till nyetableringar i grannkommunerna. Analysen av bostadsbehovet har inte fördjupats närmare i själva ÖP utan vi tar stöd av det analysunderlag för bostadsförsörjning som finns i ett separat dokument. Vi har säkerställt att kommunens utvecklingsinriktning och förslag till utbyggnadsområden kan möjliggöra de typer av bostäder som analysen visar att kommunen behöver.*

IT-infrastruktur

I november 2019 antogs en regional plan för bredband 2019–2025. I samband med ÖP-arbete bör kommunen beakta den regionala bredbandsplanen eftersom kommunen saknar en egen bredbandsstrategi. Det krävs en god planering för utbyggnad av den trådlösa bredbandsinfrastrukturen samt tydliga villkor för tillträde till kommunal mark och lokaler.

Kommunens kommentarer: *Planeringsunderlaget kompletteras med den regionala planen för bredband under avsnittet för regionala styrdokument men även kort under bredband.*

Civilt försvar

Då totalförsvarsplaneringen återupptagits i landet är de civila myndigheterna och Försvarsmakten i ett pågående återtags- och planeringsarbete i civil- och totalförsvarsfrågor. Det innebär att planeringen av civil- och totalförsvar för Nordanstigs kommun alltjämt pågår och kommer att fortgå under lång tid framöver. Vid planeringen av specifika projekt kommer det därför, varefter planeringsarbetet på nationell nivå fortskrider och utkristalliseras, vara tvunget att löpande ställa frågor till Länsstyrelsen vad gäller civil- och totalförsvarsfrågor under kommande mandatperioder.

Kommunens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med två kommunövergripande riktlinjer samt en text i avsnittet genomförande för att lyfta fram dessa viktiga frågor.*

Kulturmiljö

Länsstyrelsen efterlyser en konkretisering; hur kulturmiljövärdena värnas i praktiken.

Ur specifikt kulturhistorisk synvinkel är de pågående vattendragsrestaureringarna besvärande, då kulturhistoriska stora värden går förlorade, särskilt som de ofta har anknytning till den en gång så viktiga flottningsnäringen, vilket förbigås helt i översiktsplanen. Länsstyrelsen ser att även kyrkobyggnader med fördel kan läggas till då dessa, precis som enskilda byggnadsminnen, även omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. Länsstyrelsen saknar dock detta innehåll eller en hänvisning till det i den digitala kartan.

Materialet om kommunens kulturmiljöer uppfattas därför som mycket utspritt och svårtytt och kommunen kan med fördel samla innehållet på ett tydligare sätt. Vidare hänvisas vid ett flertal tillfällen till underlaget kulturmiljöprogram och Länsstyrelsen ställer sig frågande till vad som avses och om ett kulturmiljöprogram kommer att tas fram. Länsstyrelsen saknar även innehåll om kommunens kyrkomiljöer som även omfattas av kulturmiljölagen kap 4.

Konsekvensbeskrivningen innehåller två punkter till förslag till åtgärder avseende kommunens kulturmiljöer varav den ena innebär att arbeta fram ett förhållningssätt till kulturmiljöers specifika värden. Dessa förslag kan med fördel lyftas även under avsnitten för kulturmiljö. Avseende avsnittet om byggnadsminnen kan de tre byggnadsminnena i kommunen med fördel presenteras med namn samt en text om att länsstyrelsen är tillståndsmyndighet enligt kulturmiljölagen.

Kommunens kommentarer: *Hur kulturmiljövärdena ska värna i praktiken får utredas i efterföljande detaljplaneskede i varje specifikt fall. Genom att uppmärksamma frågan i översiktsplanen säkerställer vi att berörda handläggare vet att de behöver titta närmare på frågan och i relevanta fall ta stöd av exempelvis antikvarisk expertis. Vi har lagt till två generella riktlinjer om att ”inför uppförandet av ny bebyggelse inom utpekade kulturmiljöer tydliggöra förhållningssättet till den specifika kulturmiljön” samt att ”när det inte går att undvika, minimera eller återställa skador, i stället föreslå kompensation, exempelvis kan fornlämningar framhävas med information och ökad skötsel”. Ett särskilt planeringsunderlag om kulturmiljö har sammanställts och publiceras till stöd för fortsatt handläggning. Där nämns såväl byggnadsminnen, flottning och kyrkohistoria som en mängd annan kulturhistoria och information kopplat till detta. Beslut om vattendragsrestaureringar hanteras i särskilda projekt och är inte en fråga för översiktsplanen. Däremot har möjligheten att synliggöra flottningsnäringen vid t.ex. Gnarpån lyfts som en utvecklingsidé och dammrivningar har uppmärksammats utifrån att Gnarpån i framtiden kan komma att bli mer påverkad av översvämningar, vilket i sin tur behöver uppmärksammas vid nybyggnationer.*

Jordbruk

Det saknar ett mer tydligt formulerat planeringsmål med en framtidsvision om att jordbruket i kommunen ska vara livskraftigt och att jordbruksmark inte ska exploateras. Det finns en risk att eftersom en sådan stor del av finaste jordbruksmark i kommunen befinner sig inom lokala utvecklingszoner kommer den i framtiden exploateras med större lätthet än tidigare. Eftersom översiktsplanen ligger som grund till fortsatt samhällsutveckling är det mycket viktigt att tydliggöra vad en bedömning av jordbruksmarkens brukningsvärde innebär. Planeringsunderlaget kan utvecklas med underlag kopplat till data från blockdatabasen som ger en uppskattning över den totala mängden jordbruksmark (både betesmark och åkermark) i dagsläget samt var den är lokaliserad.

Kommunens kommentarer: *Planeringsunderlaget redogör för kommunens handlingsplan till den nationella livsmedelsstrategin som innefattar målsättningar om att exempelvis bevara och skydda jordbruksmark, se sidan 41 areella näringar. Digitala planeringsunderlagskartorna kommer att kompletteras med data från blockdatabasen. Planförslaget innehåller riktlinjer om hur jordbruksmark ska hanteras i samhällsplaneringen, dessa har förtydligats ytterligare i granskningsversionen. Utvecklingszoner som pekas ut i den lokala utvecklingsinriktningen avser samhället som helhet, inkluderar utveckling av t.ex. jordbruksverksamheter, och innebär inte att kommunen tagit ställning till att annan typ av utveckling väger tyngre på en enskild plats, om det inte är utpekat på skalnivå 2 i markanvändningen.*

Masshantering och täktverksamhet

I sammanhanget skulle det kunna vara lämpligt om kommunen förde ett resonemang om behovet av en masshanteringsplan som skulle kunna vara ett sätt att på ett effektivt sätt arbeta för ett ökat återbruk av massor. Det saknas dock en redovisning av hur kommunen har resonerat kring eller planerat för lämpliga områden för placering av nya täkter. Till exempel lämpliga bergarter eller lämpliga lokaliseringar sett till befintlig eller planerad infrastruktur och framtida utveckling.

Kommunens kommentarer: *Kommunen hänvisar till att det finns en grov klassning som stöd i form av utpekade av Skalnivå 1 - Skogsbygd resurs, där det i första hand kan utredas. Efterföljande planering och verksamheter, exempelvis Trafikverkets projekt kommer att utreda lämpligaste områden. Kommunen ser inget behov av att utarbeta en masshanteringsplan i dagsläget, men förespråkar att återbruk av massor ska göras i de fall som det är möjligt.*

Naturmiljö

Kartan som följer i löpande text visar Natura2000-områden. För tydlighetens skull hade det varit bra att samtliga skyddade områden visas i samma karta, dvs Natura2000 tillsammans med naturreservat, salskyddsområden etc. Även om Natura2000-områden oftast är det samma som naturreservat är det lämpligt att det syns i kartan och teckenförklaringarna.

I samrådshandlingens figur 6 visas översikt över alla riksintressen. För att underlätta läsningen föreslår Länsstyrelsen teckenförklaringar även i denna karta och inte bara i webbkarta som det står skrivet.

Kommunens kommentarer: *Planeringsunderlaget under avsnittet skyddad natur och den digitala karttjänsten, uppdateras med alla lager med skyddade områden. Kommunen kompletterar med en teckenförklaring till figur 6 i ÖP, däremot vill kommunen understryka att det mest lättlästa är att använda den digitala kartan där det går att se specifikt vilka lager som är tända.*

I miljökonsekvensbeskrivningen nämns biotopskyddsområden mycket kort. Länsstyrelsen anser att detta behöver utvecklas.

Länsstyrelsen vill upplysa om att invasiva främmande arter (IAS) med stor sannolikhet finns inom kommunen. Kommunerna bör ta fram planer för kartläggning och bekämpning av EU-listade invasiva främmande arter. Även avfallshanteringen av växtmaterial behöver ses över och förbättras i många fall. Länsstyrelsen ser gärna att kommunen i översiktsplanen anger om det finns en plan för arbete med invasiva främmande arter eller om tex kartläggning och bekämpningsarbete planeras inom de närmsta kommande åren.

Med avseende på grön infrastruktur ser Länsstyrelsen positivt på ett tydligt utpekande av tätortsnära skogar, men att avsnitten skulle kunna förtydliga hur kommunen avser planera för att dessa områden inte fragmenteras och blir ”öar” i landskapet. Som exempel skulle kommunens inställning till och hantering av infrastrukturgräsmarker och övriga gräsmarker i tätortsmiljö kunna komplettera avsnitten om tätortsnära skog för att tydliggöra den gröna infrastrukturens bevarande.

Kommunens kommentarer: *Kommunen kompletterar planeringsunderlaget med information kring invasiva arter som en del av samhällsplaneringen samt lägger in en riktlinje om att motverka invasiva arter. Översiktsplanen innehåller redan en riktlinje om att undvika fragmentering av sammanhängande miljöer, med avseende på natur- och rekreationsvärden. Kommunen bedömer att detta är tillräckligt med tanke på det begränsade bebyggelsestrycket. Miljökonsekvensbedömningen kommer utvecklas angående beskrivningen av biotopskydd.*

Energi och klimat

Planen anger att kommunen har flera styrande planer och program som har beaktats i arbetet med ÖP utan att preciseras. Det finns även en uttalad politisk viljeinriktning för kommande fyra år där bland annat minskad miljöpåverkan, minskad användning av fossila drivmedel samt mer klimatsmarta byggnader nämns.

Även ett antal punkter nämns under mellankommunala frågor.

Det saknas dock ett resonemang om **hur** det är tänkt att förverkliga den politiska viljeinriktningen samt de mål som är uppsatta utifrån nämnda strategier, planer och program.

Hur ska de angivna riktlinjerna hanteras, kommer det att finnas konkreta program/handlingsplaner för att nå riktlinjernas syfte och mål? Att kommunen ska verka för olika åtgärder är inte med automatik måluppfyllande. Finns eller ska det tas fram tex en träbyggnadsstrategi? Som exempel kan kommunen ange: att kommunen ska verka för ett energi-, resurseffektivt, ekologisk hållbart och klimatsmart byggande, exempelvis genom att ta hand om

det redan byggda, uppmuntra trähusbyggnader, använda återvunna material och material med lågt klimatavtryck.

Kommunens kommentarer: *Kommunen förstår inte Länsstyrelsens synpunkt, planförslaget innefattar precis den riktlinjen som Länsstyrelsen har noterat som förslag ovan. Kommunen har många olika verksamheter och ansvarsområden där det finns möjlighet att minska klimatpåverkan. Detta hanteras i första hand i verksamhets- och handlingsplaner för respektive verksamhet, snarare än att slås fast av kommunfullmäktige. Inom översiktsplanens handlingsutrymme (mark- och vattenanvändning) har vi exempelvis medvetet lokaliserat förslag till mer omfattande bebyggelsekomplettering till platser där det finns närhet till service och kollektivtrafik, så att framtida beroende av personbilar minskar. Vi ser det som olämpligt att i riktlinjerna för markanvändning räkna upp exakt vilka andra relevanta kommunala styrdokument som finns, eftersom det kan ändras över tid medan översiktsplanen är gällande.*

Länsstyrelsen kan inte finna att det finns någon kommunal energiplan för kommunen, vilket är lagstadgat. Energibehovet i länet finns beskrivet i rapporten [Elkraftförsörjning i Gävleborg](#) – en framtidsinriktad systemanalys framtagen av WSP på uppdrag av Region Gävleborg och Arena Elkraft. Det finns potential att öka anslutningsgraden men beskrivs inte hur det ska ske utan konstateras endast att det ses som svårt att öka antalet anslutningar. Finns möjlighet att tillvarata restvärme i anslutning till fjärrvärmerna?

Kommunens kommentarer: *Energiplaneringen i kommunen har av resursskäl inte kunnat hållas helt aktuell. Ambitionen finns dock att arbeta vidare med dessa frågor. Planeringsunderlaget kompletteras med information från föreslaget underlag. Tekniska lösningar kopplat till fjärrvärmesystemen ser vi inte som en översiktsplanefråga. I Översiktsplanen fastslås dock ambitionen att verka för energi- och resurseffektiva lösningar och att försöka nyttja befintlig infrastruktur så långt möjligt.*

Vindkraft

Länsstyrelsen vill dock i sammanhanget nämna att kommunen rekommenderas att ta del av den nya nationella vindkraftsstrategin [Nationell vindkraftsstrategi, hållbar vindkraft - Naturvårdsverket \(naturvardsverket.se\)](#) där finns beräknat hur stor potential vindel varje län har.

Kommunens kommentarer: *Kommunen känner till det nämnda nationella underlaget och håller med om att det är lämpligt att väga in i en kommande vindkraftsplanering.*

Kust- och havsvatten

Förslaget med ny havsplan kommer ut på samråd i höst och Nordanstig kommun har två områden (EB08 och EB09) utanför kusten som är utpekade som potentiella områden för energiutvinning som idag har G – Generell användning. Ett behov som uttrycktes i detta underlag, var den mellankommunala frågan i hur fritidsbåtsfarleden ska kunna fortsätta norröver. Länsstyrelsen anser att denna fråga kunde belysas under mellankommunala frågor, om detta fortfarande är en relevant aspekt av kommunens kustutveckling.

I övrigt nämner kommunen inte mycket kring mark- och vattenanvändningen för territorialvattnet. Även detta kunde vara en fråga för mellankommunala tankar från Nordanstigs kommun.

Kommunens kommentarer: *Tankar om mellankommunal samverkan kring fritidsbåttrafik framgår av den regionala utvecklingsinriktningen. När den nya nationella havsplanen är antagen kommer kommunen att förhålla sig till den. Ett arbete har redan inletts för att kommunen ska vara redo att hantera möjligheter och utmaningar kopplat till framtida havsbaserad vindkraft. Detta kommer att redovisas i ett separat samråd för att inte försena processen med antagande av denna översiktsplan.*

Sociala hållbarhetsfrågor

Sociala frågor lyfts i översiktsplanen men texten kan utvecklas för att synliggöra och lyfta in olika grupper av människor som män och kvinnor och flickor och pojkar och personer med olika funktionsnedsättningar i hela texten och inte bara under en särskild rubrik.

Under denna punkt bör också hänvisning göras till målet för barnrättspolitikerna som anger att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Även hänvisning till den nationella strategin för att stärka barnets rättigheter kan med fördel göras här. Även funktionshinderspolitikens mål om att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund bör lyftas under samma rubrik. Även Agenda 2030 bör lyftas in här.

Då barns livsmiljö berörs i hög grad av översiktsplanen och under lång tid är det viktigt att barn får komma till tals och uttala sig om översiktsplanen. Under rubriken närhet till service och kollektivtrafik lyfts vikten av att kunna ta sig till en busshållplats för att minska bilberoendet. Synpunkt är att det behöver finnas säkra gång och cykelvägar för att ta sig till busshållplatsen för att det ska vara tillgängligt med tanke på barnens trygghet. En prövning av barnets bästa (barnkonsekvensanalys) bör göras.

Kommunens kommentarer: *Planeringsunderlaget kommer att kompletteras med funktionshinderspolitikens mål. Agenda 2030 finns redan redovisat och har även genomfört arbetet med översiktsplanens mål och strategier. Planförslaget har riktlinjer om olika individers behov i samhället ska beaktas, både vid utveckling av bebyggda och gröna miljöer. Gång- och cykelvägar har även pekats ut där det idag är otrygga trafikmiljöer för framför allt barn. Kommunen ser positivt på att använda barnkonsekvensanalyser vid utveckling som påverkar barn vid framtida utvecklingsprojekt. Det behöver dock understrykas att barnens perspektiv har beaktats vid framtagande av översiktsplanen.*

Nationella och regionala mål

Planförslaget kan med fördel tydliggöras med hur den förhåller sig till nationella och regionala mål, t.ex. vad som görs för att bidra till måluppfyllnader som Agenda 2030 och den regionala utvecklingsstrategin.

Kommunens kommentarer: *I arbetet med att ta fram översiktsplanen har Agenda 2030, den regionala utvecklingsinriktningen och andra nationella och regionala mål varit en mycket viktig del av processen. För att inte tynga ned den färdiga översiktsplanen med för mycket text har själva processen inte beskrivits så utförligt, utan fokus ligger där på resultatet. De planeringsstrategier som presenteras i avsnitt 2.3 är en sammanfattning av hur kommunen beaktar bland annat Agenda 2030, även om inte en massa hänvisningar görs där till vilka mål vi kopplat mot i processen att ta fram dessa formuleringar.*

Norrhälsinge miljökontor

Synpunkter på kapitel 1 – 3

VA-planen anges inte som ett styrdokument i planeringsunderlaget och finns inte med bland planer och strategier i kapitel 1-3. Hur samhället löser vatten- och avloppsfrågor är synnerligen viktigt i framtida planering vilket också accentueras i det nyligen tillkomna kravet på kommunala vattentjänstplaner. VA-planen behöver ingå som ett viktigt styrdokument i översiktsplanen och dess slutsatser bör inarbetas.

Kommunens kommentarer: *Vi instämmer helt i dessa synpunkter. Arbete med att ta fram en vattentjänstplan har påbörjats. När en aktuell VA-plan finns framtagen är det viktigt att denna samspelar med kommunens översiktsplan. Vi har valt att inte hänvisa till den äldre VA-planen då den till stora delar är inaktuell och behöver uppdateras.*

Kapitel 4 Mark- och vattenanvändning

Miljökontoret tycker att det är bra och viktigt att riktlinjer för markanvändning tydliggörs i översiktsplanen. Miljökontoret anser dock att en del kända större förorenade områden borde markeras på tätortskartorna. Dessa är främst avfallsdeponierna i Bergsjö och Hassela samt förorenade områden kring industrierna i Stocka och Strömsbruk. Även vattenskyddsområden borde vara markerade i tätortskartorna eftersom dessa kan begränsa exploateringen av dessa områden. Utvecklingsområden i Stocka och Strömsbruk kan vara berörda av förorenad mark.

Flera områden för utveckling av bebyggelse i närheten av tätorterna Bergsjö, Gnarp, Harmånger och Ilsbo ligger inom områden för jordbruksmark. Hur stämmer det överens med riktlinjerna om att bevara jordbruksmark?

Det vore bra om alla delar som anges i texten som kommunens viljeinriktning under ”Tätorternas utveckling” också finns markerade på kartan. Till exempel finns inte platsen för det föreslagna friluftsbadet mitt emot Rönnskär i Stocka med på kartan.

Kommunens kommentarer: *Förekomst av förorenade områden och vattenskyddsområden ser vi som viktigt planeringsunderlag. Därför finns de med bland kartsnittet under rubriken ”planeringsunderlag” i den interaktiva översiktsplanekartan. Det går alltså redan nu bra att studera dessa förekomster parallellt med föreslagen markanvändning, som stöd inför fortsatt planering. Som miljökontoret uttrycker behöver detta hanteras och avvägas exempelvis i Stocka och Strömsbruk. I översiktsplanen finns kommunövergripande riktlinjer för att säkerställa att dessa frågor hanteras.*

Mellan samråd och granskning har en hel del bearbetningar gjorts av både text och karta i översiktsplanen. Vissa av dessa justeringar har gjorts för att minimera påverkan på jordbruksmark. I några fall har kommunen dock bedömt det som ett väsentligt samhällsintresse att prioritera annan utveckling, exempelvis i närhet av viktiga transportnoder. Kommunen bedömer att det finns åtskilliga ytor med jordbruksmark som på senare år lagts i träda men som skulle kunna återupptas för odling när det finns ekonomiska förutsättningar för markägarna att prioritera detta.

När det gäller beskrivningarna av tätorternas utveckling så är det inte all förändring som innebär behov av ”utvecklad” eller ”ändrad” markanvändning i enlighet med PBL och Boverkets planeringsmodell. Friluftsbad är exempel på en sådan användning som inte bedöms kräva planläggning, men som kommunen ändå valt att nämna som en intressant idé.

Kapitel 5 Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Ur framför allt vatten- och avloppssynpunkt anser miljökontoret att det är bra att LIS-områden ligger i anslutning till tätorter där anslutning till kommunalt VA är möjlig.

Några områden ligger inom område för höga naturvärden. Generellt sett är kunskapen om naturvärden i våra trakter sämre än nära stora studieorter. Att det saknas kända naturvärden ska därför inte tas som intäkt för att området kan bebyggas utan att naturvärden går till spillo. Här kan det ofta behöva göras naturinventeringar.

Som nämnts ovan har också flera områden föreslagits inom jordbruksområden vilket inte följer andra riktlinjer som anges i Översiktsplanen. En generell synpunkt är att bara ytor som ligger inom strandskyddat område ska markeras som LIS-områden.

Här nedan är miljökontorets synpunkter över en del av de utpekade LIS-områdena:

Kommunens kommentar: Numreringen nedan avser de nummer som användes i samrådsskedet. Se vilka förändringar som gjorts både numrering och innehåll i kommentarerna till länsstyrelsens yttrande tidigare i samrådsredogörelsen (s 9–18). Nedan finns kompletterande kommentarer gällande Miljökontorets synpunkter på specifika områden. Gällande de övergripande synpunkterna ovan så håller kommunen med om att det i fortsatt arbete för många områden kan vara relevant att genomföra naturvärdesinventeringar. Kommunövergripande riktlinjer lyfter vikten av att skydda höga naturvärden och undvika fragmentering av sammanhängande miljöer. Vi har kompletterat riktlinjerna för just LIS-områden. Vi har också gjort en översyn av LIS-områdenas utbredning och tagit bort delar som inte berörs av strandskydd samt minskat delen på jordbruksmark. En kompletterande analys och bearbetning av LIS-områdena har gjorts som lett till att de i högre grad är kopplade mot befintliga samhällsstrukturer. Det finns nu också tydligare angivna motiv och hänsynsbehov.

L1. Delar av området ligger inom aktiv jordbruksmark, som inte bör exploateras. Området kan komma att påverkas av utökning av Hassela vattenskyddsområde.

Områdets utbredning har justerats och kommunen förespråkar utveckling av de delar som inte berör jordbruksmark, även om kartan är något generaliserad så att mindre odlingsytor ingår.

L2. Området kan komma att påverkas av utökning av Hassela vattenskyddsområde.

L3. Området kan komma att påverkas av utökning av Hassela vattenskyddsområde.

Vattenskyddsområden ska givetvis beaktas. Kommunen bedömer att småskalig bostadsbebyggelse i många fall kan samlokaliseras med delar av ett vattenskyddsområde.

L4. Östra delen av området ligger nära befintlig bergtäkt. Utred hur buller från den kan störa. Risk för höga flöden i området.

L5. Mycket nära befintlig bergtäkt. Måste utgå.

L6. Nära befintlig bergtäkt. Utred hur buller från den kan störa.

Samtliga dessa LIS-områden har ritats om (nu med nummer 3, 4, 5) så att ytorna minskats och justerats till områden närmast befintliga bebyggelsestråk där det redan idag finns bostäder. Kommunen bedömer att de har potential att genomföra, men bullerfrågan får utredas närmare vid eventuella kommande exploateringar. De justerade områdena har försetts med information om hänsyn som behöver tas, till exempelvis vattendrag.

L11. Finns risk för störning från näraliggande industri. Finns rasrisker i närheten av vattendraget?

Området har justerats för att undvika delar med högre risk för ras och skred. En särskild punkt om betydelsen av att beaktas dessa risker har lagts till.

L12. Till stora delar inom aktiv jordbruksmark, som inte bör exploateras.

Eftersom området ligger i centrala Bergsjö vill kommunen prioritera annan utveckling. Se vidare motiv i kommentar till länsstyrelsens yttrande.

L14. Mycket känsligt naturområde med bland annat finnklint (en av mycket få lokaler i Sverige). Måste utgå.

Områdets utbredning har justerats efter samrådet. Inför antagande av översiktsplanen ska en punkt läggas till under rubriken hänsyn om att en naturvärdesinventering behöver genomföras och eventuell utveckling anpassas till resultatet av denna.

L15. Området är i naturvårdsplaner utpekade som område med höga naturvärden. Inventeringar behövs innan området fastslås.

Detta LIS-område har utgått vid bearbetning till granskningshandling.

L17. Framtida buller från ny E4 behöver utredas innan området utvecklas.

Det är riktigt att bullerfrågor alltid ska beaktas vid planering av bostadsbebyggelse.

L18. Nära Jättendalssjön som är påtagligt påverkad av övergödning. Hur ska man lösa avloppsfrågan utan att vattenstatusen försämras?

Detta LIS-område har utgått vid bearbetning till granskningshandling.

L21. Behöver anslutas till kommunalt VA. Naturvärden. Översvämningsrisker. Inom möjlig korridor för framtida järnväg.

Området har utgått och ersatts av ytor centralt i Harmångers tätort.

L25. Området utgörs av f.d. åkermark där contortatall planterades på 1970-talet. Det ligger anslutning till riksintresse för naturvärden (Harmångersån). Finns risk för påverkan från historiska föroreningar från industriell verksamhet i Strömsbruk samt från det kommunala avloppsreningsverket.

Riksintressen och kända föroreningar framgår av planeringsunderlagen i översiktsplanens interaktiva karta och ska vägas in vid eventuell utveckling av området.

L39. Avloppsfrågan svårlöst pga. höga grundvattennivåer. Bör utgå.

Kommunen ser området som intressant för utveckling. Hela ytan kommer inte vara möjlig att exploatera med hänsyn till myrmarker. Avloppsfrågorna behöver fortsatt vägas in inför eventuella beslut om exploatering.

Kapitel 6 Hänsyn

Samtliga vatten i kommunen berörs av vattendirektivet och dess följdlagstiftningar. Det är en svår balansgång att på olika sätt exploatera avrinningsområden utan att riskera att vattenkvaliteten för vattenförekomsten försämras. Det finns många vatten idag där inte god ekologisk status uppnås. Kommunens satsningar på fiskevårdande arbete kommer att förbättra statusen på många vatten men det behövs också andra insatser. Har kommunen någon tydlig plan för detta?

Texten i andra stycket under Luft behöver ändras. Texten ”men kontinuerliga mätningar behöver fortsatt genomföras” behöver tas bort eller ändras till att ”kontroll i form av objektiva skattningar behöver fortsatt genomföras alternativt bör kommunen gå med i Luftvårdsförbundet”.

I kapitlet beskrivs de områden som redan har ett skydd i form av Natura 2000-område och naturreservat. Kapitlet behöver utökas med områden som har höga naturvärden men som inte har ett formellt skydd. Länsstyrelsens ”Värdefull natur i Gävleborg” och kommunens egen ”Sevärdheter i Nordanstigs natur” är exempel på skrifter där många sådana områden tas upp. Skogsstyrelsen och länsstyrelsen har sannolikt ytterligare information att lämna. Kommunens riktlinjer och strategi kring hur dessa områden ska bevaras behöver klargöras i översiktsplanen.

Kommunens kommentar: *Kommunen håller med om att det behövs insatser gällande vattenplanering. Som en första prioritet har kommunen nu påbörjat arbetet med en kommunal vattentjänstplan. Därefter får andra insatser planeras vidare.*

Nordanstigs kommun har ansvaret för att kontrollera luftkvaliteten i kommunen, något som ska genomföras självständigt eller som en del av mellankommunal samverkan. Luftkvaliteten i kommunen är överlag god men kontroll i form av objektiva skattningar behöver fortsatt genomföras. Text om detta kommer att justeras i översiktsplanen inför antagande.

Enligt Boverkets modell för översiktsplanering ska endast förhållanden av väsentlig betydelse beskrivas i själva översiktsplanen. Övrigt underlag som översiktsplanen baserats på och tagits hänsyn till samlas i separata planeringsunderlag eller hänvisningar. Nordanstigs kommun har valt att sammanställa ett antal separata planeringsunderlag, som inte ingår i själva antagandebeslutet och därför finns möjligheten till kontinuerliga uppdateringar. Då kommunens översiktsplanearbete pågått under många år har vi i detta skede fokuserat på att färdigställa själva översiktsplanen snarare än att ytterligare bearbeta planeringsunderlagen. Vi tar dock gärna emot förslag på förbättringar av de texterna inför fortsatt arbete.

Övrigt

Vid genomläsning av dokumenten upptäcktes felaktigheter i texten som behöver ändras till nästa remissomgång. På sidan 17 i Planeringsunderlaget under stycket "Vattenförsörjning" står att "Länsstyrelsen i Västernorrland är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden...".

I Miljökonsekvensbeskrivningen i stycket "Grundvatten" står att "Det kommunala dricksvattnet på Norra Finnö tas från ytvattentäkten Frisksjön".

I planeringsunderlaget bör till nästa remissomgång framgå att det pågår ett arbete med att revidera vattenskyddsområden för Harmånger, Hassela, Bergsjö och Jättendal.

Kommunens kommentar: *Diverse felskrivningar i planeringsunderlaget har åtgärdats inför granskning. Vid nästa justering av planeringsunderlaget lägger kommunen gärna till informationen om pågående revidering av vattenskyddsområden.*

Trafikverket

Planhandlingarna är tydligt utformade med visioner, mål och strategier för kommunens framtida utveckling. Trafikverket bedömer att de ligger till för dialog mellan kommunen och staten om de allmänna intressenas innebörd, avgränsning och hur de tillgodoses. Kommunen har tagit fram ett bra och användarvänligt kartmaterial som tydligt visar på uppdelningar för olika typer av markanvändning för hela kommunen samt för respektive ort inom kommunen.

Trafikverket ser även positivt på att buller har tagits i beaktning i översiktsplanen då buller från Ostkustbanan och E4:an ger upphov till höga bullernivåer. Det tas även hänsyn till de höga bullernivåerna och vibrationsstörningar vid nya lokaliseringar av bebyggelse längs med dessa bullerkällor.

Trafikverket värdesätter att samråd för bebyggelse intill statliga vägar och järnvägar sker i ett tidigt skede. Detta underlättar både i den fysiska och ekonomiska planeringsprocessen för båda parter. Trafikverket ser positivt på att riksintressen för kommunikation är angivet i översiktsplanen. Det är fortsatt viktigt att ta hänsyn till risk- och säkerhetsavstånd för nya etableringar vid den statliga infrastrukturen.

Det är bra att översiktsplanen tar upp de intressekonflikter som uppstått i och med den planerade utbyggnaden av Ostkustbanan. Projektet för utbyggnationen av Ostkustbanan och valet av korridorer är fortfarande under utredning. Tidsplan går att ta del av via vår hemsida: Ostkustbanan dubbelspårsutbyggnad - www.trafikverket.se. Fortsatt dialog kring dessa kommer att föras mellan berörda parter. Kommunen tar upp att markanvändningen i områdena kring Ostkustbanan inte kan

exploateras i och med denna osäkerhet. Kommunen tar även upp att ett nytt stationsläge i Harmånger skulle vara fördelaktigt för utvecklingen av handel och bostäder i området. Trafikverkets planering omöjliggör inte detta.

Kommunen har tydligt beskrivit E4:ans betydelse för kommunen. Det är även positivt att den statliga infrastrukturen anses vara en viktig funktion för pendling genom att möjligheten att åka kollektivt ska utvecklas. För sträckan Kongberget – Gnarp planeras ombyggnad till 2+1 väg med mitträcke för att öka trafiksäkerheten och tillgängligheten ska öka, vilket tas i beaktning i översiktsplanen.

Kommunen beskriver tydligt i översiktsplanen var gång- och cykelvägar bör anläggas. Trafikverket ser mycket positivt till att kommunen arbetar för säkrare vägar för alla typer av trafikanter. Trafikverket arbetar långsiktigt med att säkerställa säkra gång- och cykelvägar för oskyddade trafikanter. Trafikverket ser även positivt att arbetet med gång- och cykelvägar delvis grundas i de regionala handlingar som Gävleborgs län har tagit fram 2018.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Yttrandet kommer inte att leda till några ändringar i planförslaget, däremot ser kommunen framemot kommande samarbeten med Trafikverket inom samhällsplaneringen.*

Lantmäteriet

Lantmäteriet har av nedanstående skäl inte granskat den aktuella översiktsplanen och lämnar därför inga synpunkter. Lantmäterimyndigheten har ingen lagstadgad skyldighet att granska översiktsplaner och dessa berör normalt sett endast indirekt Lantmäteriets kommande arbete. Omfattningen av dessa behov kommer dock att konkretiseras i senare skeden, till exempel då områden detaljplanläggs. Lantmäteriet genomför däremot granskning i detaljplaneprocessen.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Yttrandet kommer inte att leda till några ändringar i planförslaget, däremot ser kommunen framemot kommande samarbeten med Lantmäteriet i efterföljande planeringsskeden.*

Svenska kraftnät

För att möta samhällsutvecklingen med ökad elförbrukning i främst Mellansverige behöver överföringskapaciteten förstärkas från norr till söder, mellan el område 2 och 3. Snittet korsas idag av åtta 400 kV-ledningar och tre 220 kV-ledningar. 400 kV-ledningarna byggdes under åren 1952–1989 och 220 kV-ledningarna under åren 1942–1949. De äldsta 220 kV-ledningarna och 400 kV-ledningarna behöver reinvesteras. Detta reinvesterings- och ersättningsbehov har resulterat i programmet NordSyd inom vilket Kustpaketet ingår i. Kustpaketet planeras att ansluta från en station i Nässe i Sollefteå kommun till Mehedeby i Tierps kommun. Inom Kustpaketet ingår ett antal stations- och ledningsåtgärder där huvudsyftet är att etablera två nya 400 kV-ledningar. Längs den cirka 30 mil långa sträckan från Nässe till Mehedeby, ska de två 400 kV-ledningarna kopplas in i de två mellanliggande stationer i Vattjom, väster om Sundsvall, samt i Njutånger, sydväst om Hudiksvall. Föreslagna åtgärder i Kustpaketet kommer, när de är helt färdigställda, att bidra till en kraftigt ökad överföringskapacitet mellan el område 2 och 3. De två nya 400 kV-ledningarna kommer i huvudsak att ersätta två äldre ledningar längs sträckan, en 220 kV-ledning samt en 400 kV-ledning.

Avveckling och rivning av dessa ledningar ryms inom projekten för Kustpaketet. Det kan även bli aktuellt med viss ombyggnation av andra ledningar för att projekten ska kunna genomföras. I vilken utsträckning de redan befintliga ledningsgatorna kan nyttjas till nybyggnationen av planerade ledningar är i detta skede ännu inte utrett. De två 400 kV-ledningarna kan komma att förläggas dels parallellt, dels separat, varför val av fler än en utredningskorridor kan komma att ske.

Utredningskorridorerna berör Nordanstigs kommun som även var inbjudna till myndighetsdialogen men inkom varken med ett yttrande eller deltog på informationsmötet som svenska kraftnät höll i.

Inom ramen för Kustpaketet så efterfrågade vi även kommunalt GIS-underlag, vilket vi fortfarande är intresserade av att få. Svenska kraftnät anser att kommunen behöver ta höjd i översiktsplanen för att planerade 400 kV-ledningar kommer att behöva etableras inom kommunen. Projektet är dock i tidigt skede än och har av den anledningen inte möjlighet att presentera exakt sträckningsförslag ännu. En bild på de utbredningsområden som är aktuella (juni 2023) inom kommunen finns nedan (se bild nedan).

Transmissionsnätet är av betydelse för rikets elförsörjning och det är viktigt att de finns med och synliggörs i kommunens planeringsunderlag. Även regionnätet är strategiskt viktigt för Sveriges elförsörjning och befintliga regionnätetsledningar kan i vissa fall utgöra stråk för nya planerade transmissionsnätetsledningar varför även dessa bör finnas med och synliggöras i kommunens planeringsunderlag. Transmissionsnätet för el är ett essentiellt planeringsunderlag för kommunalt planeringsarbete både ur perspektivet att befintligt transmissionsnät är samhällsviktig infrastruktur som tryggar Sveriges energiförsörjning, och en förutsättning för storskalig samhällsplanering.

En översiktsplan där inte transmissionsnätet finns redovisat ihop med övrig planering är svårt att ta ställning till. Transmissionsnätet (el överföring via 400 och 220 kV-ledningar) har de högsta spänningsnivåerna som finns i Sverige och kan likställas med europavägar, medan region- och lokalnät arbetar med regional och lokal eldistribution. Näten har olika funktion, spänningsnivåer och olika planeringsförutsättningar. Transmissionsnätet jobbar med överföring över långa avstånd inom och mellan länder. Det är därför av stor vikt för samtliga parter att man tydligt klargör åtskillnad mellan spänningsnivåer eftersom transmissionsnätet för el är av nationellt intresse för Sverige. Svenska kraftnät anser mot bakgrund av vad som anges ovan att planen ska redovisa transmissionsanläggningar på det kartunderlag som redovisar hur mark- och vattenområden planeras i planen. Transmissionsnät och distributionsnät ska också särskiljas i planen och det ska tydligt framgå vilka som är transmissionsledningar.

Svenska kraftnät har ledningsrätt för kraftledningarna som är av betydelse för rikets elförsörjning. Ledningsrätten innebär att åtgärd/verksamhet som på något sätt inskränker svenska kraftnäts verksamhet, inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätt. Om verksamhet planeras inom 250 meter från våra anläggningar vill vi bli hörda.

Svenska kraftnät vill uppmärksamma kommunen på att markförläggning av transmissionsnätetsledningar tillhörande transmissionsnätet sällan är tekniskt möjligt och att frågan om teknikval ägs av Svenska kraftnät. Det är vidare Energimarknadsinspektionen som beslutar om koncession för kraftledningar, såväl för nyanläggningar som vid förlängning av befintliga. Markförläggning av ledningar riskerar att påverka den svenska elförsörjningen negativt genom att det blir ett mindre driftsäkert och dyrare elsystem. Skrivningen i kommunens översiktsplan kan därmed bli missvisande och statens respektive kommunens roller bör förtydligas.

Det kan vara av intresse att ta med i översiktsplanen att transmissionsnätets mark- och vattenanspråk utreds för riksintresseanspråk inom totalförsvarets civila del enligt 3 kap. 9 § Miljöbalken (MB) (1998:808) av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Transmissionsnätets verksamhet med

dess tillhörande mark- och vattenanspråk är även ett allmänt intresse enligt 2 kap. Plan- och bygglag (2010:900) och 3 kap 8–9 §§ (MB) eftersom elförsörjningen är en grundförutsättning för att samhället ska fungera i fred, kris och krig.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planförslaget med underlag kompletteras med befintliga och nya förslag på transmissions- och distributionsnätanläggningar. Planförslagens skrivningar kring elnät revideras för att säkerställa dialog för att uppnå bra helhetslösningar både utifrån driftsäkerhet och lokal livsmiljö. Kommunen ser fram emot kommande samarbeten inom samhällsplaneringen.*

Hudiksvalls kommun

Kommunen vill avge följande synpunkter främst i syfte att förstärka och förbättra förslaget (sidhänvisningen avser Samrådshandling.pdf, april 2023): Planförslaget nämner flera viktiga mellankommunala frågeställningar (s 9 f) där Hudiksvalls kommundelar synen på deras angelägenhetsgrad. Särskilt vill vi lyfta upp vikten av väl fungerande kommunikationsstråk där en utbyggd, mötesseparerad E4 och dubbelspår på Ostkustbanan är mycket angelägna.

Det kan noteras att de viktiga arbetsmarknadsfrågorna endast är knapphändigt beskrivna och vi saknar en referens till den gemensamma FA-regionen Hudiksvall och hur det kan påverka planens förutsättningar.

När det gäller förbättrad kollektivtrafik (s 10) saknar Hudiksvalls kommuns ställningstaganden om vikten av en väl fungerande kollektivtrafik mellan kommunhuvudorterna Bergsjö och Hudiksvall. Den trafiken utgörs av regional busstrafik mellan Bergsjö och Hudiksvall längs väg 758 vilken även trafikförsörjer Ilsbo. I regionens kollektivtrafikförsörjningsprogram är det utpekad som timmestrafik på denna sträcka, medan flera andra relationer mellan kommunhuvudorter har halvtimmestrafik. Hur ser Nordanstig på en förstärkning av denna trafik? Denna synpunkt berörs för övrigt mer nedan i slutet av yttrandet.

Hudiksvalls kommun anser att framtagande av attraktiva boendemiljöer, bland annat genom LIS-områden, kan locka till permanentboende vilket kan förstärka den gemensamma arbetsmarknadsregionen. Sådana miljöer kan även medverka till ökat fritidsboende över kommungräns vilket också skapar olika mervärden såsom underlag för service, vilket också kan nämnas i planen.

Därutöver finns andra viktiga samarbeten i en regional eller delregional kontext som planförslaget skulle tjäna på att lyfta fram och förhålla sig till. Det handlar om bilaterala samarbeten mellan kommunerna Nordanstig och Hudiksvall, om samarbeten mellan Hälsinglands kommuner i det s.k. Hälsingerådet och samarbeten inom Gävleborgs län – vilka sammantaget torde ha stor påverkan på Nordanstigs regionala utvecklingsinriktning.

Det noteras att Nordanstigs kommun kommer att uppdatera sitt tematiska tillägg för vindkraft i en separat process. Hudiksvalls kommun önskar följa och delta i det arbetet.

Däremot är det svårare att i planen utläsa vilka samlade utvecklingsambitioner som Nordanstig har för den största tätorten Bergsjö, tillika kommunens administrativa centrum och med viss samhällsservice som inte finns på annan plats i kommunen. För Hudiksvalls kommun är det en stor tillgång om det i intilliggande kommuner finns starka noder i form av kommunhuvudorter med goda kommunikationer, bland annat kollektivtrafik, och med ett bra utbud av arbetsplatser, service och bostäder. Utifrån detta resonemang skulle det vara en styrka om översiktsplanen – om än inom ramen för planeringsstrategin som pekar på flera små ortstrukturer – tydligt tar ställning för att Nordanstigs kommun vill utveckla Bergsjö som just kommunhuvudort och beskriver vilka insatser som är nödvändiga för en sådan

inriktning. Frågan om ev. stationsläge i Harmånger har Hudiksvalls kommun kommenterat i yttrande till Trafikverket avseende dubbelspår på Ostkustbanan, etappen Stegskogen-Bäling.

Översiktsplanen innehåller ett väl utvecklat avsnitt om Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) med förslag på ett antal noga preciserade och avgränsade områden. I sammanhanget vill vi uppmärksamma på en detalj: LIS-område L22 söder om Sågtäkten synes till betydande del ligga inom Hudiksvalls kommun i den redovisade kartan, vilket behöver rättas till.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planförslaget kommer att ses över avseende vissa formuleringar gällande den viktiga kopplingen mot Hudiksvall. I Nordanstigs kommun ser vi landsbygden, mångfalden och flerkärnigheten som en styrka och tillgång. Vår huvudort är viktig men även i framtiden kommer starka pendlingssamband att finnas mot både Hudiksvall och Sundsvall. Vikten av att stärka dessa pendlingssamband och de olika noderna framgår redan tydligt av översiktsplanen. Turtäthet på enskilda busslinjer ser vi inte som en översiktsplanefråga, men det är naturligtvis positivt om förutsättningar för större turtäthet skapas. För att gynna detta har vi pekat ut mark för tillkommande bebyggelse i kollektivtrafiknoderna och längs viktiga stråk. Gällande LIS-området vid kommungränsen har det visat sig att själva kommungränsen i samrådsversionen av webbkartan visats fel, något som ska rättas till inför kommande versioner.*

Nordanstig Vatten AB

Beskrivningar av vattenskydd är korrekta, men NVAB vill förtydliga att samtliga befintliga vattenskyddsområden är föremål för omprövning utifrån Havs- och vattenmyndighetens vägledning om inrättande och förvaltning av vattenskyddsområden. Detta arbete pågår för Hassela och Jättendal och därefter ska samma arbete göras för övriga allmänna vattentäkter i kommunen. Generellt gäller därefter att en översyn ska göras vart tionde år utifrån vägledningen.

Avlopp är enligt miljöbalkens definition ett samlingsbegrepp som bland annat innefattar spillvatten och dagvatten. I en VA-huvudmans verksamhet utgår man från de tre nyttigheterna dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Det är helt korrekt att använda övergripande begrepp som VA-plan eller VA-anläggning, men det är många gånger viktigt att skilja på spillvatten och dagvatten när man exempelvis diskuterar och för resonemang om anslutning av fastigheter eller bebyggelseområden till den allmänna VA-anläggningen. I många fall ska ordet 'avlopp' ersättas av 'spillvatten'.

I beskrivningarna av LIS-områden kommenteras ofta förhållandena vad gäller närhet till allmän VA-försörjning eller om området ligger inom, nära eller längre från VA-verksamhetsområde. Denna typ av information blir alltför knapphändig för att kunna ge någon vägledning om LIS-området kan försörjas med allmänt VA eller inte. Det är många olika faktorer som avgör om det är möjligt eller lämpligt och i grunden utgår detta från behovsprövningen enligt § 6 Vattentjänstlagen. Nordanstig Vatten håller på att revidera verksamhetsområden utifrån behovsprövningen i § 6, vilket innebär att ytor utan bebyggelse kommer att tas ur verksamhetsområdet eftersom det inte finns ett behov av kommunalt VA där. Vårt önskemål är att alla sådana formuleringar tas bort från beskrivningarna av respektive LIS-område och ersätts med en generell beskrivning i inledningen till kapitlet Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) i Planeringsunderlaget. Vi har även noterat en del fel i beskrivningarna av VA-förhållandena vilket löses om texterna tas bort.

Förslag på stycke till inledningen av kapitlet Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS): "När det gäller föreslagna LIS-områden och försörjning av dricksvatten respektive omhändertagande av spillvatten krävs särskilda utredningar i samband med den fortsatta planeringsprocessen. Denna försörjning kan komma att lösas med enskilda VA-lösningar eller, om kriterierna i Vattentjänstlagens § 6 uppfylls, genom allmän VA-försörjning. Vid bedömning av det senare utreds behovet utifrån miljö- och hälsoskyddsaspekten och bebyggelsens storlek och utbredning. Tekniska och ekonomiska aspekter måste också belysas då det får betydelse för finansiering och VA-taxefrågan.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planeringsunderlaget kommer att kompletteras med en beskrivning gällande NVAB pågående arbete med översyn. Planförslaget kommer att ses över utifrån synpunkt gällande begrepps användning som avlopp och spillvatten enligt ovan synpunkt. Dock syftar vi ofta på både spillvatten och dagvatten och ser då "avlopp" som en bra samlingsbenämning. Planförslagets avsnitt om LIS kommer att omarbetas där skrivningar som är missvisande enligt ovan synpunkt ses över.*

Specifika kommentarer från Nordanstig Vatten på dokument "Översiktsplan – Nordanstig 2040:

Sidan 10

Punktsatsen: "Vattenförsörjning och reservvatten". Kan denna utvecklas textmässigt kring vilken frågeställningen är (lika som för övriga punkter)?

Punktsatsen: "VA-lösningar medger fördelaktiga samordningsmöjligheter över kommungränserna." Vad menas med denna? För Nordanstig finns det generellt små möjligheter att samordna allmän VA-försörjning över kommungränsen av tekniska och ekonomiska skäl.

Sidan 12

Texten: "Världens bästa dricksvatten. Vi är rädda om den unika tillgången på naturligt rent vatten i våra älvar." Kanske måste förtydligas vad som man syftar på (regionalt perspektiv?). Nordanstig har inga älvar och då kan skrivningen kännas knepig.

Sidan 18

Punktsatsen: "Dagvatten ska ses som en resurs och lokalt omhändertagande ska alltid eftersträvas. Ny bebyggelse i tätort utformas så att det inom fastigheterna finns utrymme för hantering av nederbörd (ledningsburen eller öppen avledning, fördröjning och vid behov rening) inklusive snöhantering. Kommunen uppmanar samhällsaktörer att verka mer innovativt vad gäller dagvattenfördröjning vid både om- och nybyggnationer."

Föreslås att ändras till: "Dagvatten ska ses som en resurs och lokalt omhändertagande ska alltid eftersträvas. Ny bebyggelse i tätort utformas så att det inom fastigheterna finns utrymme för hantering av nederbörd, dvs fördröjning och vid behov rening. Utrymme ska även finnas för lokal snöhantering. Kommunen uppmanar samhällsaktörer att verka mer innovativt vad gäller dagvattenfördröjning vid både om- och nybyggnationer."

Sidan 25

Punktsatsen (på två ställen): "Dagvatten-, buller- samt luft och vattenföroreningar ska hanteras för att undvika belastning på miljön."

Föreslås att ändras till: "Buller liksom luft- och vattenföroreningar ska hanteras för att undvika belastning på miljön. Finns det behov av att rena eller fördröja dagvattnen, ska det avsättas ytor inom berörda fastigheter för detta."

Sidorna 29 och 30

Ordval - försurande eller förorenande ämnen?

Punktsatsen: "Harmångersån är av riksintresse för naturvård och ingår i ett vattenskyddsområde vilket behöver beaktas vid utveckling i området, genom att exempelvis undvika muddring, stora vattenuttag, utsläpp av försurande ämnen eller exploatering i vattenmiljön."

Föreslås att ändras till: "Harmångersån är av riksintresse för naturvård och ingår i ett vattenskyddsområde vilket behöver beaktas vid utveckling i området, genom att exempelvis undvika muddring, stora vattenuttag, utsläpp av förorenande ämnen eller exploatering i vattenmiljön.

Kommunens kommentarer: *Planförslaget kommer att revideras gällande synpunkterna om mellankommunala intressen (sid.10). Angående skrivningen i den regionala utvecklingsinriktningen (sid 12) så är den gemensamt framtagen och kan inte revideras enbart för en kommun, däremot kommer den beskrivande texten utvecklas för att tydliggöra det som synpunkten berör. Planförslaget ändras enligt synpunkt på sidan 18, 25, 29 och 30.*

Specifika kommentarer från MSV på dokument "Planeringsunderlag – Översiktsplan 2040:

Sidan 17

Stycke: "Länsstyrelsen i Västernorrland är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden och ansvarar tillsammans med samverkande aktörer för vattenförvaltningen i Nordanstig. Kommunens vattenförsörjningsplan ska bland annat belysa var kommunens viktigaste vattenresurser finns och planeringsinsatser kopplat till kommunens vattenbehov. Nordanstigs kommun hör också till Bottenhavets vattendistrikt, och kommunen ska fullfölja vattenmyndighetens åtgärdsprogram t.ex. vattnets miljö kvalitetsnormer, vilket i sin tur ligger till grund för förvaltningen av grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten. Arbetet med att förbättra vattenförekomsternas status pågår på flera olika nivåer i samhället. I detta sammanhang kan nämnas "Mitt Sverige Vatten & Avfall AB" som driver på, utvecklar och arbetar utifrån ett helhetsperspektiv för att få fram lösningar som gäller bland annat vattentäkter och tillgång samt leverans av dricksvatten."

Föreslås ändras till: "Länsstyrelsen i Västernorrland är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden och ansvarar tillsammans med samverkande aktörer för vattenförvaltningen i Nordanstig. Kommunens vattenförsörjningsplan ska bland annat belysa var kommunens viktigaste vattenresurser finns och planeringsinsatser kopplat till kommunens vattenbehov. Nordanstigs kommun hör också till Bottenhavets vattendistrikt, och kommunen ska fullfölja vattenmyndighetens åtgärdsprogram t.ex. vattnets miljö kvalitetsnormer, vilket i sin tur ligger till grund för förvaltningen av grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten. Arbetet med att förbättra vattenförekomsternas status pågår på flera olika nivåer i samhället. Även VA-huvudmannen Nordanstig Vatten, som medverkade i framtagandet av kommunens vattenförsörjningsplan, arbetar utifrån ett helhetsperspektiv för att få fram lösningar som gäller bland annat vattentäkter och leverans av dricksvatten."

Sidan 18

Stycke: "Vatten och avlopp (VA)-planen utgör ett informationsunderlag vid planering som rör vatten- och avloppsfrågor. Den befintliga kommunala VA-planen beslutades 2014 och är inaktuell sett till planerad utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen. Kommunens ledningsnät för avloppsvatten samt spill- och dagvatten anlades under 70- och 80-talet. Senaste utbyggnadsområdet, Sörfjärden, färdigställdes 2016. Efter det finns inga områden för utveckling av VA utpekats."

Föreslås att ändras till: "Vatten och avloppsplanen (VA-planen) utgör ett underlag för planering av vatten- och avloppsförsörjningen i kommunen. Den befintliga kommunala VA-planen beslutades 2014 och är inaktuell sett till planerad utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen. Kommunens ledningsnät för dricksvatten, spillvatten och dagvatten anlades under 1970- och 1980-talet. Senaste utbyggnadsområdet, Sörfjärden, färdigställdes 2016. Inga andra VA-utbyggnadsområden finns utpekade i VA-planen."

Stycke: "Vid ny exploatering av områden är det viktigt att värdera nuvarande ledningsnäts kapacitet, med hänsyn till klimatförändringar såsom ökade nederbördsmängder. Ibland är det aktuellt att

avloppsvattnet omhändertas via privata lösningar som exempelvis samordnas juridiskt via en samfällighetsförening. Dessa frågeställningar ska utredas i ett tidigt planskede med berörda aktörer.”

Föreslås att ändras till: ”Vid ny exploatering av områden är det viktigt att värdera befintlig VA-anläggnings kapacitet. I nya områden ska dagvatten och spillvatten avledas separat. Ibland är det aktuellt att det spillvattnet omhändertas via enskilda lösningar som också kan samordnas juridiskt via en samfällighetsförening. Dessa frågeställningar ska utredas i ett tidigt planskede med berörda aktörer.”

Stycke: ”MittSverige Vatten & Avfall AB har analyserat behovet av reservvatten...”

Föreslås att ändras till: ”Nordanstig Vatten AB har analyserat behovet av reservvatten...”

Nedanstående stycke flyttas så att det ligger under avsnittet Vatten och avlopp, och inte under avsnittet Reservvatten.

Stycke: ”LIS-områden, bör i möjligaste mån läggas där kommunalt vatten- och avlopp finns. Det kommer att krävas djupare utredningar kring VA-försörjningen i flera av de föreslagna LIS-områdena. De enda gånger det är givet att ny exploatering kan försörjas med allmänt VA är om området ligger inom kommunalt VA-verksamhetsområde (VO), eller i direkt anslutning till ett sådant. I det senare fallet måste MSVA (Mitt Sverige Vatten och Avfall AB) först utreda om befintligt VA-system har kapacitet för utökningen. Det är viktigt att klargöra de ekonomiska konsekvenserna av en utvidgning av VO.” Föreslås att ändras till: ”LIS-områden, bör i möjligaste mån läggas där kommunalt vatten- och avlopp finns. Det kommer att krävas djupare utredningar kring VA-försörjningen i flera av de föreslagna LIS-områdena. De enda gånger det är givet att ny exploatering kan försörjas med allmänt VA är om området ligger inom kommunalt VA-verksamhetsområde (VO), annars krävs särskild utredning och behovsbedömning utifrån Vattentjänstlagens § 6. Det är också viktigt att klargöra de ekonomiska konsekvenserna av en eventuell utvidgning av VO.”

Sidan 19

Förslag på reviderat textavsnitt under rubriken Dagvattenhantering:

”Dagvattenhantering är ett begrepp som omfattar uppsamling och avledning (både i ledningar och i öppna diken som medger stor flödeskapacitet), rening, fördröjning, översilning och infiltration. Även höjdsättning för att skydda bebyggelse mot översvämningar ingår i dagvattenhantering. Långsiktigt hållbara och kostnadseffektiva dagvattenlösningar eftersträvas, som exempelvis att reservera naturliga lågpunkter som grönområden, där dagvatten kan tillåtas svämma över under kortare perioder. Nordanstig Vatten AB (NVAB) ansvarar för dagvattenhantering där det finns utbyggda allmänna dagvattensystem. Omfattningen av allmänna dagvattenledningar i Nordanstigs kommun är mycket begränsat och förekommer främst i tätorterna Strömsbruk, Stocka, Harmånger, Jättendal, Bergsjö och Hassela. Dessa ledningar avvattnar i huvudsak villakvarter. Där det inte finns allmänna dagvattenledningar som NVAB ansvarar för är det andra fastighetsägare eller väghållare som ansvarar för dagvattenhanteringen. Det allmänna dagvattenledningsnätet har generellt tillräcklig kapacitet och eventuella brister som uppdagas åtgärdas löpande. Dagvattensystemet innehåller inga reningsanläggningar och då dagvattennätet inte avvattnar industriområden eller andra starkt förorenade ytor är bedömningen att det inte finns förorenat dagvatten som kräver behandling. Vid eller i anslutning till vattenskyddsområden, grundvattenförekomster och i områden med förorenad mark är det olämpligt med lokal infiltration av dagvatten som kan vara förorenat (d.v.s. dagvatten från vägar eller andra trafikerade ytor, industri- eller verksamhetsytor). Analys och värdering av alternativa hanteringslösningar behöver alltid komma in tidigt i en detaljplaneprocess, och i samband med framtagande av detaljplaner ska det företas en noggrann analys av vilka faktorer som är av betydelse avseende dagvattenhantering. Kommunens VA-plan kommer att revideras och målsättningen är då att tydliggöra riktlinjerna för dagvattenhantering. Detta omfattar både när

dagvatten ska renas före utsläpp till recipient och hur ansvaret för att genomföra dagvattenåtgärder fördelar sig på olika aktörer.”

Sidan 54

Stycke: ”Från avfalldeponier och andra förorenade områden kan hälsovådliga ämnen spridas och påverka dricksvattentäkternas kvalitet. Föroreningar som spridits till dricksvatten (-källor) och vattensamlingar medför negativa konsekvenser...”

Föreslås ändras till: ”Från avfalldeponier och andra förorenade områden kan hälsovådliga ämnen spridas och påverka dricksvattentäkternas kvalitet. Föroreningar som spridits till dricksvattenresurser och annat vatten medför negativa konsekvenser...”

Sidan 55

Stycke: ”Dagvatten kan innehålla ohälsosamma partiklar och föroreningar som kan hamna i vattendrag och t.ex. enskilda brunnar. I syfte att minska risken att förorenat dagvatten medför hälsorisker är det viktigt att värdera relevanta...”

Föreslås ändras till: ”Dagvatten kan innehålla föroreningar som kan hamna i vattendrag och t.ex. enskilda brunnar. I syfte att minska risken att förorenat dagvatten medför hälsorisker är det viktigt att värdera relevanta...”

Sid 61–76

Se inledande kommentar om att det är lämpligt att stryka kommentarer kring VA-försörjning under respektive LIOS-område och ersätta detta med en generell kommentar i det inledande avsnittet.

Kommunens kommentarer: *Planförslaget ändras enligt synpunkt om omformuleringar på sidan 17, 18, 19, 54, 55. Planförslaget kommer som besvarat tidigare att stryka felaktiga formuleringar i LIS avsnittet och ersätta den enligt förslag med en inledande text. För LIS-avsnittet görs också en mer övergripande omarbetning av andra skäl.*

Sundsvalls kommun

Samrådsförslaget är digitalt och ger en fin presentation av kommunen. Nordanstigs kommun redovisar också vad man bedömer vara mellankommunala intressen, som i samtliga fall berör även Sundsvalls kommun. LIS lagret har samma färg som mångfunktionell bebyggelse, vilket kan göra det lite svårt att läsa kartan om dessa lager är tända samtidigt.

Sundsvalls kommun delar uppfattningen att det är viktigt med de mellankommunala intressen som lyfts i samrådsförslaget.

Sundsvalls kommun ser det som positivt att ställningstaganden och frågor av särskild vikt för kommunerna inom Sundsvallsregionen hanteras i den gemensamma utvecklingsinriktningen och att utvecklingsinriktningen ingår som en del av denna översiktsplan. Det hade dock varit önskvärt med en länk till den plats där utvecklingsinriktningen går att läsa i sin helhet. I kapitel 3.1 hänvisar ni till en bild nedan, men någon bild finns inte i avsnittet i ÖP-webben.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Plankartorna kommer att ses över utifrån färgsättning enligt synpunkt ovan. Planförslaget kommer kompletteras med länk och hänvisning till den regionala utvecklingsinriktningen.*

Norrhälsinge räddningstjänst

Norrhälsinge räddningstjänst anser att översiktsplanen med tillhörande handlingar på ett bra och övergripande sätt beskriver de risker som finns i kommunen och som är av vikt att beakta i kommande arbeten med detaljplaner.

I avsnittet om farligt gods saknar däremot Norrhälsinge räddningstjänst ett resonemang kring om och eventuellt hur en ny dragning av E4:n kan påverka befintliga och tilltänkta områden.

I Planeringsunderlaget beskrivs risker kopplade till naturolyckor så som ras, skred, erosion och översvämning på ett bra sätt och särskilda områden där riskerna är som störst pekas ut. Det beskrivs även att ytterligare utredningar gällande markförhållanden och stabilitet kan behövas. Detta ses som positivt för att kunna fångas upp i framtida detaljplanearbeten. I Översiktsplanens kapitel "Riktlinjer som bidrar till hälsa och säkerhet" beskrivs konkreta riktlinjer för hur hälsa och säkerhet ska beaktas och säkerställas i samband med bedömning av lokalisering. Riktlinjerna förtydligar och sammanfattar beslutsgrunderna på ett bra sätt.

För tydlighetens skull skulle Översiktsplanen i detta kapitel kunna hänvisa till det faktiska namnen på Länsstyrelsen Gävleborgs vägledning.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planförslaget kommer att förtydligas genom ett utvecklat resonemang kring hur nya lägen för farligt gods-leder kan komma att påverka framtida områden i kommunen. Planförslaget kommer även att kompletteras med Länsstyrelsen Gävleborgs väglednings hela titel.*

Nordanstigs kommun – Teknik och hållbarhet

Teknik och hållbarhet har läst förslag till översiktsplan för Nordanstigs kommun och vill härmed yttra sig i samrådsskedet. Det är ett väl strukturerat förslag med många förtjänster. Enheten vill dock delge följande synpunkter:

4.4 Tätorternas utveckling: Teknik och hållbarhet anser att punkterna 7 och 8 under rubriken Harmånger bör tas bort då sådana åtgärder redan har genomförts. Vad gäller Hassela så är det missvisande då inte särskilt många arbetar inom skogsbruket (om man bortser från Plyfa som har träförädling som huvudverksamhet), naturturism baserat på jakt är inte en stor andel, något mer kopplat till fiske. Däremot så är skidturismen stor, skoterturism likaså. Det område som pekas ut som tätortsnära rekreationsområde upptas till stora delar av parkering och större behov av parkeringar finns. Det är därför svårt att utveckla det utpekade området som rekreationsområde.

Mark- och vattenanvändning/4.1 Kommunövergripande riktlinjer: Riktlinjer som bidrar till ekonomisk hållbarhet, minskad klimatpåverkan och hushållning med resurser/Ökosystemtjänster ” värdera hur ekosystemtjänster ökar eller minskar i samband med utvecklad eller ändrad markanvändning. Värderingen ska utgöra del av beslutsunderlag för val av lokaliseringar, utformning och åtgärder.” Teknik och hållbarhet undrar hur detta kommer att genomföras och vilka resurser som kommer att tillsättas? Detta är mycket komplext och det behöver finnas en plan för hur det ska genomföras.

Mark- och vattenanvändning / 4.2 Skalnivå 1 – Pågående markanvändning/Skogsbygd – Hänsyn, punkt två: ” Vid planläggning och bygglov ska en avvägning göras med hänsyn till de värden som finns, exempelvis naturvård och friluftsliv. Utveckling kan med fördel ske av ekoturism och rekreation i dessa områden.” Skulle kunna formuleras: ”Vid planläggning och bygglov ska en avvägning göras med hänsyn till de värden som finns, exempelvis naturvård och friluftsliv. Planläggning av dessa områden kan med fördel ske med utveckling av rekreation och bevarande av natur- och kulturvärden i åtanke.”

Någonstans bör det tilläggas att kommunen har för avsikt att bekämpa invasiva arter. I första hand de arter som det är lag på att bekämpa, i andra hand andra invasiva arter som kommunen ser riskerar bli, eller redan är, ett problem.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planförslaget justeras något gällande Harmånger, däremot ser vi behov av att behålla formuleringar som säkerställer fortsatt positiv utveckling och utrymme för tätortsnära rekreation. På översiktsplanenivå används kartkategorierna i en grövre skala än i en detaljplan, vilket innebär att exempelvis en parkering kan ingå i ett område som pekas ut för besöksnäring eller rekreation, om det bidrar till områdets tillgänglighet. Beskrivningen om Hassela ses över.*

Att beakta ekosystemtjänster är en viktig del i framtidens samhällsplanering, översiktsplanen har inte rådighet över att peka ut resurser för hur arbetet ska genomföras men det är något som ingår i nu gällande lagstiftning. Planförslagets riktlinje för Skogsbygd - Hänsyn justeras något med hänsyn till synpunkten. Dock väljs en annan formulering då det inte är tänkt att dessa områden ska planläggas i någon större utsträckning. Översiktsplanen kommer att kompletteras med en riktlinje om invasiva arter under rubriken Ekologisk hållbarhet.

Synpunkter från företag och föreningar

Holmen

Holmen arbetar aktivt för att skapa en hållbar framtid och vara en del av den gröna omställningen. Nordanstigs kommun erbjuder möjligheter till skogsbruk, energiproduktion och utveckling av industrin, vilket innebär att Holmen ser kommunen som en utmärkt plats för sin cirkulära affärsmodell och vill vara med i skapandet av en hållbar livsmiljö. Nordanstigs kommun består till mycket stor del av skogsmark och precis som det anges i förslaget till översiktsplan är skogsbruket viktigt för kommunen. En relativt stor andel av Holmens markinnehav finns beläget inom kommunen och gör bolaget till en av Nordanstigs största markägare.

För att Holmens industrier i bland annat Strömsbruk ska kunna fortsätta fungera är det av största vikt att skogsråvaran går att få ur skogen.

En stor del av skogsmarken i kommunen har i planförslaget angetts som "skogsmark-hänsyn" inom vilka skogsbruk ska bedrivas hållbart och försiktigt. Holmen ställer sig undrande till denna bestämmelse eftersom skogsbruket i Sveriges redan bedrivs på ett hållbart sätt. Det ligger inte heller inom kommunens ansvarsområde att styra hur skogsbruk bedrivs varför bestämmelsen är irrelevant. Skogsägare följer svensk skogslagstiftning som anger hur skogsbruket ska bedrivas.

Holmen förutsätter att det fortsatt ska vara möjligt att bedriva ett aktivt skogsbruk inom kommunen och på så vis medverka till den gröna omställningen samt bidra med arbetstillfällen. Förutom skogsbruket Holmen bedriver i Nordanstig har bolaget även en industri i Strömsbruk. Förslaget till översiktsplan behandlar endast de industrier som finns i kommunen svepande trots att de är viktiga för att kunna uppfylla målsättningen om befolkningstillväxt och en levande kommun. Det är därför Holmens önskan att industrins vikt för kommunen tydliggörs i planen samt att kommunen klargör hur man avser att arbeta för att industrin ska kunna utvecklas. Vad gäller den yta som lagts för industriändamål i Strömsbruk är den fullt tillräcklig för Holmens ändamål.

När nya bostadsområden projekteras måste det dock tas med i beräkningen att det inte får medföra någon begränsning på befintliga verksamheter vad gäller buller och dylikt. I samband med att nya bostadsområden planeras bör barnomsorg och vård byggas ut så att de blir enkelt att bo och verka i kommunen oavsett var i livet du befinner dig. Det skulle i sin tur innebära en breddad rekryteringsbas.

Alla transporter till och från Strömsbruk sker på vägnätet och kommer fortsatt att behöva göra det då det inte finns några andra transportmöjligheter i närheten. Vägnätet till Strömsbruk i både norr och söder gående riktning är undermåligt och en upprustning skulle vara på sin plats.

Ett önskemål är att ytterligare LIS områden läggs ut kring Norr- och Sörsjön i Strömsbruk då det är ett attraktivt läge med närhet till både hav och kommunikationer.

Holmen anser att kommunen har potential för ytterligare fossilfri energiproduktion i form av sol- och vindkraft. Frågan om solkraft nämns inte alls i kommunens översiktsplan och det skulle vara bra att veta kommunens inställning till denna energikälla. Teknikutvecklingen inom vindkraftssektorn har varit snabb och idag utnyttjar man vindresursen bättre genom att anlägga färre men högre vindkraftverk. Den skrivning som står i översiktsplanen idag innebär att områden som idag har bäst förutsättningar för vindkraft inom kommunerna inte kommer att kunna användas då de helt strider mot det tillägg som fastställts. En uppdatering av tillägget bör därför skyndsamt påbörjas om det ska gå att realisera ytterligare projekt kopplat till ny förnyelsebar energi från vindkraft i kommunen. Det är viktigt att de riktlinjer som finns i översiktsplanetillägget är teknikneutrala och inte riskerar att bli begränsade i kommande projekteringar i de fall att lagstiftning, praxis och sektorsansvariga myndigheter ändrar förfarande och riktlinjer. Holmen har gjort en ny screening för vindkraft som vi gärna presenterar resultatet av för kommunens tjänstemän och politiker. Nedan sammanfattas Holmens synpunkter i punktform:

- Bestämmelsen skogsmark-hänsyn bör tas bort då den inte är relevant.
- Hur kommunen ser på industrin och dess utveckling bör behandlas djupare.
- Standarden på vägarna till och från Strömsbruk bör höjas.
- Planen för LIS områden är bra men Holmen önskar att ytterligare områden läggs ut kring Norr- och Sörsjön i Strömsbruk.
- Snarast påbörja uppdatering av översiktsplanetillägget för vindkraft i kommunen.
- Att tillse att de riktlinjer som finns i översiktsplanetillägget är teknikneutrala och inte riskerar att bli begränsande i kommande projekteringar.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Riktlinjer för Skogsbygd hänsyn syftar i huvudsak till att styra huvuddragen i markanvändningen och hur utveckling i dessa områden ska genomföras, det ska ge en riktning för hur dessa områdens karaktär ska beaktas i förhållande till andra. Hur skogsbruket bedrivs har inte översiktsplanen rådighet över, därför tas denna del av riktlinjen bort. Planeringsunderlagets skrivningar gällande industri och verksamheter ses över. Översiktsplanen lyfter fram viktiga utvecklingsområden, stråk och noder (där bland annat Strömsbruk ingår liksom kopplingar till denna ort). Vikten av kompetensförsörjning och förbättrade transportvägar lyfts också fram. Kommunen arbetar aktivt med att påverka utvecklingen av det nationella och regionala transportnätet i positiv riktning. Däremot har inte översiktsplanen rådighet över finansiering och prioritering av vägunderhåll. Planeringsunderlaget har kompletterats med ett stycke om industrier och verksamheter samt deras generella behov för utveckling, detta ligger under avsnittet näringsliv.*

Vid översyn av LIS- avsnittet kommer ert förslag på LIS-område vägas in, dock finns snarare en vilja att koncentrera LIS-områdena till platser närmare service och sammanhållen bebyggelse. Kommunen ser fram emot ett gott samarbete vid framtagande av kommande Vindkraftstillägg. Eventuellt kan andra energifrågor och solenergi innefattas i detta arbete. I översiktsplanens granskningsversion har också en riktlinje om kommunens syn på solenergi generellt lagts till.

EON

E.ON:s utgångspunkt i den fysiska planeringen är att sträva efter att behålla befintlig infrastruktur i nuvarande utförande och i ianspråktaget läge. Regionnätledningarna är särskilt viktiga att beakta, och får gärna visas i kommunens översiktsplanekarta. Säkerhetsutrymme krävs kring dessa ledningar.

För oss som ledningsägare utgör ledningsstråken strategiska korridorer som försörjer en växande kommun med alltmer planlagd mark. Inom dessa planreservat måste vi ofta kunna säkra framtidens elförsörjning genom att förstärka och förnya ledningarna, vilket blir särskilt angeläget när samhällets behov av el kommer att påtagligt öka under de kommande decennierna. Det är ofta svårt och ovälkommet att skapa nya lägen för större ledningar i tätbebyggd miljö.

Genom att i översiktsplanen tydligt redovisa de stråk i vilka regionnätledningarna finns bör det kunna säkerställas att det inte tillkommer byggnation eller annan verksamhet i dess närhet som inte är förenlig med anläggningarna, både utifrån skydd av ledningarna och skydd av påverkan på omgivningen.

Det är viktigt att kommunen är medveten om att elnätet inte planeras utifrån vad vi tagit del av i översiktsplanen utan att varje anslutning/abonnemangsändring behöver hanteras var för sig. Kapaciteten i elnätet påverkas av samhällets utveckling, anslutning av stora konsumenter eller produktionsanläggningar i närområdet, förändrade energibehov osv. Hanteringen av anslutningsförfrågningar kan ta mycket lång tid, varför vi önskar få in förfrågningar så snart som möjligt efter att det är klargjort att mer effekt kommer behövas. För anslutning av vindkraftsparker eller effektkrävande verksamheter så kan långa ledningsdragningar komma att krävas, det är att föredra att stora produktions- och uttagsanläggningar placeras nära regionnäten. Om det rör sig om linjekoncessionerade regionnätledningarna så innebär det tillståndprocesser och att det kan komma att ta flera år att få en sådan anslutning etablerad. Viktigt att kontakt sker med E.ON i god tid.

Angående magnetfält behöver en skälighetsbedömning göras vid varje enskilt fall av samhällsplanering eller nybyggnation, där eventuella risker från magnetiska fält vägs mot tekniska och ekonomiska förutsättningar. Trots omfattande internationell forskning saknas idag entydiga resultat som påvisar ett samband mellan exponering av magnetiska fält och negativa hälsoeffekter. Med bakgrund i detta har svenska myndigheter inte kunnat fastställa några gränsvärden eller skyddsavstånd för allmänhetens exponering för magnetfält. Ansvariga myndigheter rekommenderar dock en viss försiktighet vid samhällsplanering och exploatering genom att:

- sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningarna och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas
- undvik att placera nya bostäder, sjukhus, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält
- sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.

E.ON önskar vara delaktiga i en fortsatt planering i enlighet med översiktsplanen. Bolaget är angeläget om ett gott samarbete med kommunen vid dessa och andra infrastrukturella projekt. Det är önskvärt att kommunen tidigt i planprocesserna och i nära samråd med elnätsägare arbetar för att hitta bästa möjliga framdragning av nytt elnät med minsta möjliga intrång. Vid nya anslutningar till elnätet är det önskvärt att E.ON kontaktas i god tid. Detta i synnerhet när det gäller vindkraftsanslutningar då det ställer stora krav på var i elnätet man kan ansluta den levererade effekten.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planförslaget kommer att kompletteras med kartmaterial över det övergripande elnätets anläggningar samt en förtydligande riktlinje om behov av samordning. Kommunen ser fram emot kommande samarbeten gällande exempelvis kommande tillägg för vindkraft.*

Skanova

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande och ser framemot kommande samarbeten i efterföljande planering. Vi har lagt till en riktlinje om samordning av elnätsfrågor.*

LRF Nordanstig

Gävleborgs län har en låg andel jordbruksmark och det kan inte nog understrykas att den befintliga jordbruksmarken måste bevaras. Översiktsplanen är inte helt tydlig gällande jordbruksmark. I riktlinjerna står att jordbruksmark bör bevaras och i livsmedelsstrategin att produktionen ska öka. Samtidigt visas både LIS-områden och planområden över områden som är eller har varit jordbruksmark. Väsentliga samhällsintressen, som ny E4 och Ostkustbana, kommer inte att kunna undvika ingrepp på jordbruksmark, varför LRF anser att det är extra viktigt att kommunen inte planerar på jordbruksmark.

- LRF anser att översiktsplanen behöver förtydligas på sid 17 så att intentionen i Miljöbalken framgår; Jordbruksmark får endast tas i anspråk för väsentliga samhällsintressen och om alternativ lokalisering saknas. LRF anser också att kommunen ska definiera samhällsviktiga ändamål och är av åsikten att kommunen bör inta en restriktiv hållning (väg, järnväg, VA, kraftledning).
- LRF gör bedömningen att i princip all jordbruksmark, som brukas eller har brukats, är brukningsvärd och att den inte ska klassas/värderas eftersom det riskerar att leda till ett ökat exploateringsstryck på mark i de lägre klasserna. LRF anser att kommunen bör utgå från historiska kartor för att också försöka hitta den mark som har planterats eller växer igen. Denna mark kan behöva återställas för att kompensera för andra intrång eller för att öka livsmedelsförsörjningen, och ska därför inte exploateras.
- LRF anser att markeringar för tätorten bör ses över. I nuläget ligger exempelvis markeringen för Harmånger och Jättendal över jordbruksmark och dels över spridd bebyggelse, som LRF anser tillhör landsbygd.
- Skrivningar om att eventuell vindkraft ska samordnas samt eventuell förtätning av nuvarande bebyggelse är positivt.
- Skrivningar om strandskydd bör kompletteras med att det för vissa näringar finns undantag från det generella förbudet mot åtgärder eller byggnation inom strandskyddad zon och att dessa därför inte omfattas av dispensprövning.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planförslaget kommer att revideras på sidan 17 för att förtydliga intentionerna i miljöbalken samt definiera exempel på samhällsviktiga ändamål. Skrivning om strandskydd utvecklas enligt förslag.*

Översiktsplanen anger att jordbruksbygden ska ges möjlighet att utvecklas med de verksamheter, bebyggelse och mötesplatser som behövs för att upprätthålla och skapa en levande landsbygd. Översiktsplanen anger att ny bebyggelse främst bör lokaliseras i gränszonen mellan skog- och jordbruksmark. En hållbar utveckling av företag på landsbygd kan innebära ianspråktagande av jordbruksmark för ekonomibyggnader, avstyckning av ett fåtal tomter för att få in kapital i företagen eller nybyggnad av hus för att möjliggöra generationsskifte.

- LRF anser att översiktsplanen behöver förtydligas så att en småskalig, spridd bebyggelse ska vara möjlig att utveckla på landsbygden och att riktlinjerna ska vara att detta inte hindras i framtida förhandsbesked, bygglov och liknande.

Ny infrastruktur kan också bli styrande för övrig samhällsutveckling. Med förbättrade kommunikationer ökar trycket på ytterligare exploatering. I förslag till översiktsplan, framgår att Nordanstigs kommun dels ska verka för stationslägen i både Gnarp och Harmånger, dels att utveckling av bebyggelse, verksamheter och handel ska ske i anslutning till infrastruktur. Med både ny E4 och ny Ostkustbana i andra lägen än idag, anser LRF att risken är stor att exploateringstrycket ökar ytterligare på den jordbruksmark som ligger nära infrastruktur. I Harmångersdalen och Jättendal finns djurgårdar, delvis med ekologisk produktion. För djurgårdar finns regler om betesareal relaterat till antal djur, och för ekologisk produktion ytterligare regler om bete, foderkvalitet osv. Denna typ av företag löper en större risk för nedläggning vid arealbortfall och/eller foderbrist.

- LRF anser att en ny Ostkustbana väster om orten i kombination med ett nytt stationsläge i Harmånger vore olämpligt eftersom det bedöms medföra en risk för att orten utvecklas mot väster över stora ytor sammanhängande jordbruksmark.

Jordbruk kan även påverkas via indirekta effekter, där följdexploatering kan medföra ytterligare markanspråk, ett ökat friluftsliv kan medföra skador på gröda eller markslitage som följd eller att fler närboende ökar risken för att ljud, djur och lukt från jordbruk upplevs som störande.

De tätortsnära jordbruket har en särskilt viktig roll ur beredskapsperspektiv, för besöksnäring, lokal försäljning och viss rekreation. Det är dit det är kortast att ta sig för att köpa vissa livsmedel vid en kris där distributionskedjorna slutat att fungera.

- LRF anser att översiktsplanen behöver förtydligas gällande allemansrätt och risken för slitage eller konflikter som belastar tätortsnära jordbruk.
- LRF anser att översiktsplanen bör belysa de tätortsnära jordbrukens betydelse för livsmedelsförsörjning vid kris och jordbruksföretagens betydelse generellt vid kriser.

Kommunens kommentarer: *Kommunen bedömer att riktlinjen gällande jordbruksbygd om att byggnader bör lokaliseras så att de harmoniserar med lokal byggnadstradition väl täcker upp möjligheten till småskalig spridd bebyggelse där så är lämpligt. Det är Trafikverket som beslutar om val av korridor för framtida järnväg. LRF har liksom kommunen haft möjlighet att yttra sig till Trafikverket i den planprocessen. Planförslaget kommer att kompletteras med skrivelser som förtydligar jordbrukets värden ur beredskapsperspektiv.*

Klimatet kommer att bli varmare med ökad frekvens av skyfall varvat med torrperioder. Redan i nuläget pågår konflikter i Europa om vatten och bevattning. Behovet av fördröjning av vatten i vårt samhälle samt bevattning i jordbruket kommer troligen att öka. Krav har redan ställts på en ökad livsmedelsförsörjning jämte en ökad beredskap för kriser av olika slag. LRF vill uppmantra kommunen att fundera på lösningar för vattenhushållning, där man ser dagvattnet som en resurs. En beredskap för skyfall kan också ha nytta ur andra aspekter.

- LRF önskar att översiktsplanen förtydligas om dagvatten, skyfall, översvämningsrisk och liknande. LRF vill uppmantra kommunen att se dagvatten som en resurs, som kan vara till nytta för andra parter eller i andra situationer (exempelvis för bevattning, som släckvatten vid brand eller som förstärkning i fuktiga naturmiljöer).
- En viktig beredskapsfråga är också den småskaliga vattenkraften, både ur elförsörjnings- och bevattningsperspektiv. LRF anser att översiktsplanen behöver förtydligas med kommunens intentioner i frågan.

Kommunens kommentarer: *Efter samrådet har vissa kompletterande studier genomförts om bland annat översvämningsrisker. Detta har utgjort grund för bearbetning av planförslaget. Redan i samrådsversionen framgår att kommunen vill se dagvatten som en viktig resurs. Detta har utvecklats ytterligare. Den biologiska mångfalden kan ibland gynnas av avveckling av mindre dammar,*

samtidigt värnar kommunen om ett robust samhälle med god el- och vattenförsörjning. Hantering får avvägas från fall till fall då översiktsplanen inte har något generellt ställningstagande kring småskalig vattenkraft.

Inom de gröna näringarna så ingår även yrkesfiskarna. Dom kommer i framtiden också få en betydelsefull roll i livsmedelstillgången i kommunen. Dom lokala yrkesfiskarna nämns bara på ett ställe i översiktsplanen fast dom har en viktig del i vår livsmedelsförsörjning.

- LRF anser att kommunen skall lyfta yrkesfiskares roll och verka för att dom skall få bra förutsättningar för att fortsätta verka som fiskare i kommunen.

LRF noterar att på sid. 23 används begreppet barnomsorg, trots att det nu heter förskola från 1 års ålder. På sid. 28 framgår inte att orten Ilsbo har skola och förskola, vilket bör kompletteras.

Kommunens kommentarer: *Kommunen kompletterar skrivningarna om yrkesfisket som en del av vattenanvändning i hav. Planförslaget revideras utifrån synpunkterna om förskola på sidan 23 och 28.*

Synpunkter från privatpersoner

Privatperson 1

Ersk-Mats som ligger inom området 'Mottiland' finns med i Naturvårdsverkets nationella bevarandeplan för odlingslandskapet. Den skogsfinska invandringens kultur och lämningar har idag bevarandestatus som Nationell minoritet inom EU. Översiktsplanen ska beakta detta faktum och en utveckling av detta är högst önskvärd i ÖP 2040. Det ska således benämnas tydligt i Översiktsplanen. I ÖP 2040 benämns Ersk-Mats som riksintresse, men ingen plan för fastigheten/besöksmålet anges. I den nordvästra delen av kommunen, av Länsstyrelsen omnämnt som Norra Hälsinglands gammelskogar, finns stora bevarandevärden att ta hänsyn till. För att kommunen på yttersta nivå ska uppfylla folkhälsomålen behöver ovan nämnda områden/värden framtas exploatering i alla dess former.

Den lilla kommun som Nordanstig är behöver arbetstillfällen och utveckling för att hålla samhällsfunktioner aktiva. Då fler och fler kommuner i mer befolkade områden avstår eller tvekar att uppföra vindkraft i sin närhet är det ändå inte en självklarhet att små kommuner med färre antal i sitt befolkningsunderlag ska sälja ut sina naturtillgångar och resurser. Detta gäller naturligtvis även Nordanstig i högsta grad som behöver behålla den unika möjligheten att erbjuda såväl havsmiljöer som tysta djupa skogar. Tysta områden kommer i framtiden att efterfrågas alltmer av besökare från såväl inom som utom landet.

Kommunen bör se med öppna ögon på konsekvenserna av en vindkraftsutbyggnad i den nordvästra delen av kommunen gränsande till såväl Hudiksvall, Ljusdal, Ånge som Sundsvall. – Det gränsländ som i sig har en kulturpunkt idag och egen historia, sockenröset i den nordvästra delen av kommunen. Stora delar av den nordvästra delen av kommunen har områden och värden som i ÖP 2040 behöver en mer omfattande inventering av flora, fauna och skogsfinsk kultur.

Länsstyrelsen Gävleborg har i ett uttalande gällande planerad vindkraft på Tigerberget i den närliggande kommunen Hudiksvall påpekat att området inte är tillräckligt inventerat, man konstaterar att delar av finnmarken är bristfälligt fornminnesinventerad och att området är en av Sveriges högst prioriterade värdestrakter med rödlistade arter och värdefulla miljöer som bör skyddas. I ett sådant exempel i fråga om samråd ska Nordanstigs kommun gå i den riktning som Länsstyrelsen pekar. Nordanstigs kommun ska i sådana fall inte avsäga sig ansvaret om riksintressen och värdestrakter som gränsar till den egna kommunen. Samverkan innebär även i vissa fall att säga nej och peka på

konsekvenser, vilket kan gå över kommungränser. Friluftslivets långsiktiga betydelse är större för folkhälsa, natur- och kulturliv. De resurser som skall bevaras för ett långsiktigt utvecklande av näringslivet och dess besökare. Vi talar om fiske, jakt, bärplockning, kanoting, orientering, fågelskådning, kulturella upplevelser, små och stora äventyr och folkhälsa. Och om den sociala miljö som ges de som på olika sätt är aktiva inom föreningslivets natur- och kulturaktivitetsföreningar.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planförslagets utvecklingsinriktning har Ersk-Mats utpekat besöksmål. Kulturmiljöunderlaget och det övergripande planeringsunderlaget lyfter Ersk-Mats betydelse som besöksmål och värden. Områden med skogar av högt bevarandevärde har beaktats genom att utpekats som skogsbygd-hänsyn, i dessa områden föreslås ingen vindkraftutveckling. Artinventeringar genomförs inte på kommunövergripande nivå då det skulle bli allt för kostsamt, utan får genomföras då det blir aktuellt med konkreta utvecklingsprojekt. Nordanstig kommer dock att ta fram en vindkraftsplan efter att översiktsplanen är framtagen. Planen kommer att utreda vart det är mest lämpligt att utveckla vindkraft, något som behöver genomföras för hela landet om vi ska kunna bemöta framtidens ökade behov av förnybar energi. Nordanstigs kommun ska fortsätta samverka med kringliggande kommuner för att värna skyddade och värdefulla områden likväl som för att gynna en positiv utveckling.*

Privatperson 2

Jag har nu tittat på kartan och dragit samma streck som Svenska Kraftnät, från Njutånger till Vattjom och kan konstatera, att det går rakt igenom Ilsbo, och min fastighet. Något som borde finnas med i Översiktsplanen, när den går ut till oss kommuninvånare. Det finns planerade projekt, nya kraftledningar genom kommunen. Svenska kraftnät planerar att bygga två nya 400 kV-kraftledningar mellan Vattjom och Njutånger. De nya ledningarna ger möjlighet till anslutning av mer elproduktion, ökat uttag från transmissionsnätet och tillgodoser en ökade efterfrågan på el. Mer att läsa om detta: [Vattjom–Njutånger | Svenska kraftnät \(svk.se\)](#) Översiktsplanen måste kompletteras med detta.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planförslaget kommer att kompletteras med befintliga och nya elnätsanläggningar.*

Privatperson 3

Min jordegendom fastigheten Vallen 22.46 är brukningsbar jordbruksmark där bebyggelse skall undvikas, helt i överensstämmelse med text och intentioner i kapitel 4.2 – Jordbruksbygd punkt 3. Det innebär en korrigering av gränserna för området tätort Gnarp (rosa färg på kartan).

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planförslaget kommer att revideras utifrån synpunkten, så att tätortens avgränsning mot jordbruksbygden bättre stämmer med jordbruksmarkens utbredning.*

Privatperson 4

I planeringsförutsättning finns ett mycket avgörande och skyndsamt behov av revidering vad gäller den kommunövergripande utredning av de allmänna avloppsanläggningarna. Här saknas Jättendals reningsverk som enligt vår mening är en av kommunens sämsta ”trekammarbrunn”. Mellanfjärdens och Gnarps avloppsanläggningar är i nuvarande VA-plan prioriterade för moderniseringar alt. ny teknisk lösning. Vår uppfattning är att grunden för fortsatt utveckling i kommunen är anpassade och väl fungerande VA system.

Kustbygdens sammanknytning genom kustvägen längs hela sträckan -Sundsvalls kommuns södra gräns till Hudiksvalls kommuns norra gräns- är efterlängtd och samhällsekonomisk motiverad. Kustbygdens utvecklingen skall naturligtvis kompletteras med uppdaterad VA-plan för att rena allt avloppsvatten från Jättendal, Mellanfjärdens, Lönnånger i Strömsbruks reningsverk. Sådan åtgärd medger också möjligheten till vattenförsörjning från Harmångers vattentäkt.

LIS områdena L31, L32, L33 – de sista LIS områdena känns väl avvägda och har funnits med i diskussionen under många år. L31 området skall koordineras med kommande kustvägssträcka, (väg söder om L31 området) För alla tre gäller att det, enligt vår mening, inte möjligt att ansluta fler abonnenter innan avloppsreningen är löst för Mellanfjärden-Jättendal. Observera här vår länsstyrelses aktuella förslag till Naturvårdsverket med ett omotiverat jättelikt natura 2000 område som om det fastställes i sin helhet blir en ”våt filt” längs hela Nordanstigs kuststräcka. ÖP 2040 är en mycket ambitiös styrande handling för framtiden. För att få ett trovärdigare dokument bör – efter antagande – en prioriteringsdiskussion och debatt genomföras.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Det stämmer att vissa möjliga utvecklingsområden är beroende av VA-utbyggnad för att kunna genomföras. Därför behövs fortsatt samordning mellan VA-planering och planprocesser i kommunen, så att utbyggnadsordningar samordnas med möjligheten i VA-investeringar i berörda områden. Detta förtydligas i en kompletterande text i avsnittet genomförande. Dock är det i vissa områden mer lämpligt med enskilda eller samfälliga lösningar snarare än kommunalt VA, vilket måste bedömas och prioriteras i VA-planeringen. Vi ser gärna en fortsatt dialog med olika intressenter gällande prioriteringar och genomförande inom ramen för alla de möjligheter som medges.*

Privatperson 5

Nordanstigs översiktsplan och vikten av att bevara de värdefulla finnskogarna i området Mottiland. Detta möjliggörs via så kallade stoppområden för vindkraft. Detta landskap är relativt orört och opåverkat av det moderna samhället, vilket ger det stora kunskaps-, bruks- och upplevelsevärden.

Flera finngårdar i området är redan skyddade genom reservat eller är utpekade som natur/kulturmiljövårdsriksintressen (Hassela, Finnmark/Korpåsen, Ers k-Matsgården samt Hångberg, Kölsjön, Stakholmen, Norrbäck). Mottiland sträcker sig betydligt längre än dessa områden. Det är därför viktigt att även de delområden som ännu inte har formellt skydd inkluderas i bevarandet av Finnskogen. Det är helheten och karaktärslandskapet som ger området dess stora värde, vilket gör att det bör ha högre skyddsvärde än vardagslandskapet. Finnskogslandet Mottiland står inför ett akut hot i och med vindkraftsindustrin Tigerberget som angränsar till riksintresset Hassela Finnmark. Att sträva efter att skydda hela finnskogsområdet Mottiland, genom ansökan om världsarvsskydd, kan medföra flera vinster för Nordanstigs kommun. Här är några potentiella fördelar och vinster:

1. Internationell erkännande
2. Ökad turism och besöksnäring
3. Hållbar utveckling
4. Kulturell identitet och stolthet
5. Forskning och kunskapsspridning.

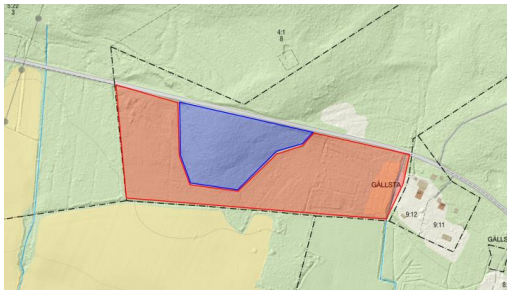
Det är även viktigt att i översiktsplanen betona betydelsen av att skydda finnskogarna från potentiella påverkningar, inklusive vindkraftsetableringar. Jag uppmanar Nordanstigs kommun att ta inspiration från Torsby kommuns exempel och inkludera stoppområden för vindkraftsetableringar i områden som kan påverka finnskogarna i Mottiland.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Det skogsfinnska arvet med Mottiland har lyfts in i kulturmiljöbilagan. Stoppområden för vindkraft anses inte lämpligt att peka ut i översiktsplanen, däremot ingår delar av området för Mottiland i det som utpekats som Skogsbygd hänsyn, där vindkraft inte uppmuntras.*

Privatperson 6

Rödmarkerat område kommer återigen bli åkermark om allt går som planerat. Ni har tagit betalt för ändrad markanvändning på delar av detta område bara häromåret, varför jag finner det konstigt att ni vill ändra markanvändning i översiktsplanen då jordbruksmark ej får bebyggas? Blå markerat område

har jag egna planer på att bygga en hälsingegård eller liknande, på denna del får ni ha kvar er utvecklingsplan om det gynnar mig som markägare för det ändamålet. Några andra åtgärder kommer inte tillåtas av mig som markägare.

Kommunens kommentarer: *Nordanstigs kommun tackar för ert yttrande. Planförslaget kommer att revideras så att hela ytan omfattas av jordbruksbygd i skalnivå 1. Möjligheten att i framtiden komplettera med småskalig bebyggelse längs stråket kommer att kvarstå. Det är du som markägare som har initiativrätt gällande om du vill utveckla bebyggelse på utpekad yta eller inte. Förslaget om att bygga en Hälsingegård stämmer väl med inriktningen att tillkommande bebyggelse i jordbruksbygden bör harmonisera med omgivande landskap.*

Inkomna synpunkter eller frågor vid telefontider

Privatperson 7

Undrade om utpekandet av tätort strider mot fastighetsägarens markanvändning, i detta fall brukande av jordbruksmark.

Privatperson 8

Ställde frågor om LIS-områden, vilka möjligheter som öppnar sig i och med utpekandet i ÖP.

Svenska Kraftnät

Påtalade att planerade projekt inte finns med i samrådshandling och framförde önskemål om komplettering samt inbjöd till dialog och information med kommunen.